

เราจะต่อต้าน เผด็จการ ได้อย่างไร?

ปรีดี พนมยงค์

การจัดการบริหาร

โดยนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ดร. ปรีดี พนมยงค์
เราจะต่อต้านเผด็จการได้อย่างไร

PRIDI-PHOONSUK
ปรีดี - พนมยงค์

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion OPENBASE.in.th

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-Noncommercial-Share Alike 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างถึงแหล่งที่มา เว้นแต่จะไปใช้เพื่อการค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

เราจะต่อต้านเผด็จการได้อย่างไร

ปาฐกถาและบทความของท่านปรีดี พนมยงค์
ในงานชุมนุมฤดูร้อนของสมาคมนักเรียนไทย
ในฝรั่งเศส ที่เมืองตุรส์

องค์การบริหาร

องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
จัดพิมพ์เมื่อปลายกันยายน ๒๕๑๓

พิมพ์ที่กรุงสยามการพิมพ์

๔-๑๐ ถนนราชบพิธ กรุงเทพมหานคร โทร. ๒๒๕๑๓๖-๕

นายจุมพล เศรษฐพงศ์พันธุ์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๓

ตลอดระยะเวลา ๒๐ กว่าปีที่ผู้ประศาสน์การ ปรีดี พนมยงค์
ต้องจากประเทศไทยไปอยู่ต่างประเทศเพราะได้รับภัยคุกคามจาก
กลุ่มเผด็จการทางทหารและกลุ่มเผด็จการศักดินาที่ได้สมคบร่วมมือ
กันทำรัฐประหารเมื่อ วันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ นั้น ท่านได้ยื่น
หยุดต่อสู้คัดค้านกลุ่มเผด็จการทั้งสองนตลอดมา ทั้งนักเพื่ออุดมการ
แห่งเอกราชและประชาธิปไตยสมบูรณที่ท่านยึดมั่นอยู่

การต่อสู้ผู้ประศาสน์การ ปรีดี พนมยงค์ ได้ดำเนินอย่าง
ไม่เหน็ดเหนื่อยด้านหนังสือการต่อสู้ในแนวความคิด ท่านได้ศึกษา
ทฤษฎีแห่งวิทยาศาสตร์สังคมอย่างไม่หยุดยั้งและได้ถ่ายทอดแนว
ความรู้และประสบการณ์ของท่านออกมาในรูปของข้อเขียนและ
ปาฐกถาต่างๆ

ในด้านปาฐกถานั้น ในระยะหลังๆที่ท่านพำนักอยู่ในประ-
เทศฝรั่งเศส ท่านได้รับเชิญจากนักเรียนไทยในยุโรปให้ไปแสดงอยู่
เนื่องๆซึ่งวารสาร อมช. ได้เคยนำมารวมพิมพ์ไว้ครั้งหนึ่งในฉบับ
๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๖

เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๑๗ ท่านผู้ประศาสน์การ ปรีดี
พนมยงค์ ได้รับเชิญจากสมาคมนักเรียนไทยในฝรั่งเศสให้ไปร่วม
สังสรรค์ในงานชุมนุมฤดูร้อนที่เมืองตุรส์ ในโอกาสที่สมาคมนักเรียน
ไทยในฝรั่งเศสได้ขอให้ท่านแสดงปาฐกถาในหัวข้อว่า “เรา
จะต่อต้านเผด็จการได้อย่างไร”

ต่อมาเมื่อเร็วๆนี้ ท่านผู้ประศาสน์การ ปรีดี พนมยงค์
ได้ส่งสำเนาปาฐกถานมาทางข้าพเจ้าและมอบให้ข้าพเจ้าแจ้งแก่
องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ว่าถ้าองค์การประสงค์จะ

จัดพิมพ์เล่มขึ้น ท่านยินดีอนุญาตให้พิมพ์ได้โดยไม่สงวนลิขสิทธิ์
เมื่อองค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้พิจารณา
ข้อความในปาฐกถานแล้วก็เห็นว่าสมควรจัดพิมพ์ขึ้น โดยเห็นด้วยกับ
คำกล่าวของท่านผู้ประศาสน์การ ปรีดี พนมยงค์ ในตอนท้ายของ
ของปาฐกถาที่ว่า “เราจะต่อต้านเผด็จการอย่างไรนั้นเป็นปัญหา
ที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของนิสิต นักศึกษา นักเรียน และราษฎร
ไทยส่วนมากที่รักชาติ รักความเป็นประชาธิปไตยซึ่งปรารถนาพิทักษ์
ชัยชนะก้าวแรกที่วโรชน ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ได้เสียสละชีวิตร่างกาย
และความเหน็ดเหนื่อยต่อสู้เผด็จการเพื่อให้ชาติและราษฎรไทยได้
บรรลุซึ่งประชาธิปไตยสมบูรณ์ แต่สถานการณ์ประเทศไทยในขณะ
ปรากฏว่าประชาธิปไตยกำลังถูกคุกคาม โดยมีบุคคลจำนวนหนึ่ง
ต้องการฟื้นเผด็จการขึ้นมาอีก และบุคคลอีกจำนวนหนึ่งดำเนินการ
อย่างสุดเหวี่ยงขอยุ่แย่งชัยชนะซึ่งวโรชน ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ นำมาให้
ปวงชนนั้นไปเป็นประโยชน์ของอภิสิทธิ์ชนไทยเพื่อสถาปนาเผด็จ
การของอภิสิทธิ์ชนชน”

ข้าพเจ้าเชื่อว่าท่านผู้ประศาสน์การ ปรีดี พนมยงค์ คงจะ
มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่อุทิศเห็นของท่านในเรื่อง “เราจะต่อต้าน
เผด็จการได้อย่างไร” โดยมีส่วนเป็นประโยชน์ต่อการต่อต้านเผด็จ
การเพื่อให้ได้มาซึ่งระบบประชาธิปไตยสมบูรณ์ของนักเรียน นิสิต
นักศึกษา และประชาชน

ปาล พนมยงค์

๑๗ กันยายน ๒๕๑๗

๑ ถ้อยแถลง

เผด็จการถูกขจัดพ้นไปจากสังคมไทยแล้วกระนั้นหรือ?

สังคมไทยทุกวันนี้ รากฐานของปัญหาที่ก่อให้เกิดความตึง

เครียดขึ้นคือ ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นปกครองผู้ไม่ยอมสูญเสีย

อำนาจกับการรวมพลังเข้าต่อสู้ของประชาชน โดยมีเป้าหมายอัน

สูงสุดคือการเป็นเจ้าของประเทศโดยสมบูรณ์ เหตุการณ์เมื่อวันที่

๕-๑๔ ตุลาคม สกท.แล้ว มิได้ปลุกสำนึกของชนชั้นปกครองและอภิ-

สิทธิชนทั้งหลายให้กระจ่างแจ้งถึงความขัดแย้งประการนี้เลย กลับ

ยกความผิดของความยุ่งยากทั้งหลายในบ้านเมืองให้แก่ประชาชน

ผู้ต่อสู้เพื่อปากท้องของตัวเองว่าเป็นผู้ทำลายความสงบสุขของบ้าน-

เมือง ปัจจุบันสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่เป็น

อยู่แทบจะกล่าวได้ว่ามิได้ผิดเพี้ยนไปจากยุคสมัยของเผด็จการทหาร

ที่ถูกพลังประชาชนนิสิตนักศึกษาโค่นล้มลงมาแล้วน้อย พลังประ-

ชาชนที่ผลักดันกบฏประวัติศาสตร์ให้หลุดพ้นวัฏจักรแห่งความ

ซ้ำซาก มีความหมายสำหรับชนชั้นปกครองและอภิสิทธิชนเพียง

ความไม่พอใจของประชาชนต่อผู้เผด็จการ มากกว่าระบบเผด็จการ

บ้านเมืองของเราตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ระบบการเมือง

และเศรษฐกิจได้ก่อกำเนิดขึ้นเพื่อรับใช้คนกลุ่มน้อย คนส่วนใหญ่

คือประชาชนถูกกีดกันโดยโซ่ตรวนทางการเอารัดเอาเปรียบทาง

เศรษฐกิจ โดยสายใยของการควบคุมและใช้อำนาจของกลไกรัฐ

และโดยเครื่องพันธนาการทางกฎหมายที่จงจำความคิดและพลัง

ประชาชน ความปรารถนาที่จะหลุดพ้นจากสถานภาพเก่าที่กำหนด

ให้คนส่วนใหญ่เป็นเสมือนทาสทางเศรษฐกิจ ทางความคิด จึงเป็น

ปฐมเหตุสำคัญที่นำไปสู่การรวมพลังครั้งใหญ่ของประชาชน นิสิต

นักศึกษาและนักเรียน เพื่อลงมือระบบที่กดเอาเปรียบเพื่อน
ร่วมชาติด้วยกัน วิทยาลัยแห่งวีรกรรม ๑๔ ตุลาคมที่แล้วมาจะต้อง
จารกเพื่อเป็นแนวทางสำหรับการก้าวไปข้างหน้าของสังคมเรา โดย
ไม่พลงอนใครมายั้งได้ ประชาชนไทยเรารู้ระบบที่แล้วมา
กดขเบียดเบียน ได้ก้าวเข้ามาเพื่อกำหนดอนาคตของระบบเศรษฐกิจ
การเมืองให้กำหนดขึ้นใหม่ โดยยึดถือผลประโยชน์ของประชาชน
เป็นตง

การโค่นล้มเผด็จการทางการเมืองครั้งที่แล้ว เป็นการก้าว
ครั้งสำคัญยิ่งของประชาชนไทย ภายใต้กระแสสำนักทางการเมือง
ที่สูงส่งในสถานการณ์ปัจจุบันประกอบกับสภาวะการณ์แห่งความขัด
แย้งระหว่างระบบเศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนรากฐานอำนาจประโยชน์แก่
ชนกลุ่มน้อยกับพลังประชาชนที่ก้าวหน้าเป็นสังคมนั้นได้วาระบอบ
เผด็จการทางการเมืองที่จะสถาปนาขึ้นมาย่อมจะประสบการต่อต้าน
อย่างเข้มแข็ง

เป้าหมายของการต่อสู้คือ ระบบประชาธิปไตยสมบูรณ์ที่
ให้ความเป็นธรรมแก่ประชาชนส่วนใหญ่ที่ยากจน ทดระบบ "มือ
ใครยาวสาวได้สาวเอา" กดขี่เอาเปรียบ ระบบที่ทำลายคุณค่า
ของมนุษยชนที่เห็นคนด้วยกันมีค่าเพียงสินค้า ระบบที่นับวันแต่จะ
กดขี่ให้ประชาชนผู้มีอาชีพทำนาทำไร่มีฐานะเป็นเพียงทาสติดที่ดิน
ระบบที่ผลักไสประชาชนส่วนใหญ่ให้สูญเสียซึ่งทรัพย์สิน ส่วนความ
มั่งคั่งเป็นของผูกขาดในมือของคนกลุ่มน้อย การที่จะให้ได้มาซึ่ง
ประชาธิปไตยสมบูรณ์ของประชาชนอย่างแท้จริงจะต้องได้มาจาก

การต่อสู้ให้ได้มาซึ่งรัฐบาลของประชาชน ซึ่งเป็นรัฐบาลที่สนับสนุน
การเคลื่อนไหวต่อสู้ของประชาชนมิใช่ใช้อำนาจรัฐกดขี่ รัฐบาลที่
เข้าไปแก้ไขการขัดแย้งมูลฐานของประชาชนมิใช่รัฐบาลที่มุ่งรักษ
กลไกของการขัดแย้งเอารัดเอาเปรียบนั้นไว้

ชนชั้นปกครองในประเทศไทยทุกยุคทุกสมัยได้พยายาม
ทำลายพลังประชาชนตลอดมา การเปลี่ยนแปลงที่มาจากเคลื่อนไหว
ของประชาชนถูกตราหน้าเสมอมาว่าเป็นการบ่อนทำลายความ
เป็นเอกภาพในสังคมไทย ซึ่งที่แท้แล้วเป็นเอกภาพระหว่างผู้ได้
เปรียบกับผู้เสียเปรียบ เอกภาพระหว่างนายกับทาส เอกภาพระหว่าง
ผู้ขูดกับผู้ถูกขูด การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในสังคมไทย
อนาคตข้างหน้าจะมีทางก้าวไปอย่างสันติหรือรุนแรงนั้นขึ้นอยู่กับ
การเปลี่ยนทัศนคติของชนชั้นปกครองในกรณีเอกภาพของสังคม

สำหรับผู้ต่อสู้กับเผด็จการทุกรูปแบบ “อนาคตของเขาไม่มี
มีแต่อนาคตอันสดใสของประชาชนเท่านั้น”

องค์การบริหาร

องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตุลาคม ๒๕๑๗

ปาฐกถา

สวัสดิ์ท่านทั้งหลาย

ผมขอขอบคุณท่านประธานกรรมการ ท่านกรรมการ และสมาชิกสมาคมนักเรียนไทยในประเทศฝรั่งเศส ที่ได้เชิญผม กับภรรยามาร่วมสังสรรค์ในงานชุมนุมฤดูร้อน พ.ศ. ๒๕๑๓ ของสมาคม ท่านประธานกรรมการในนามของสมาคมขอให้ผมแสดงปาฐกถาในหัวข้อว่า

“เราจะต่อต้านเผด็จการอย่างไร”

ผมเห็นว่าปัญหาที่ท่านเสนอขึ้นนี้ สอดคล้องกับเจตนารมณ์ ของนิสิตนักศึกษา นักเรียน และราษฎรไทยส่วนมากที่รักชาติรักความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งปรารถนาพิทักษ์ชัยชนะ ก้าวแรกที่วีรชน ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ได้เสียสละชีวิต ร่างกาย และความเหน็ดเหนื่อยต่อสู้เผด็จการ เพื่อให้ชาติและราษฎรไทย ได้บรรลุซึ่งประชาธิปไตยสมบูรณ์ แต่สถานการณ์ในประเทศไทยขณะนี้ปรากฏตามข่าวสารหลายกระแสที่ท่านทั้งหลายได้รับ โดยตรงจากประเทศไทยก็ดี จากวารสารกับหนังสือพิมพ์ รวมทั้งวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ของต่างประเทศและของคนไทยในต่างประเทศก็ดี รวมทั้งวารสารของนักเรียนไทยในประเทศฝรั่งเศสซึ่งได้พยายามนำข่าวเท่าที่รวบรวมได้เสนอต่อ

สมาชิกและผู้อ่านก็ตื่น ^๕ พอสรุปใจความได้ว่าประชาธิปไตย กำลังถูกคุกคามโดยมีบุคคลจำนวนหนึ่งต้องการฟื้นเผด็จการขึ้นมาอีก และบุคคลอีกจำนวนหนึ่งดำเนินการอย่างสุดเหวี่ยงอย่างผลแห่งชัยชนะ ซึ่งวีรชน ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ นำมาให้ปวงชนนั้นไปเป็นประโยชน์ของอภิสิทธิ์ชน โดยเฉพาะเพื่อสถาปนาเผด็จการของอภิสิทธิ์ชนขึ้น

การต่อต้านเผด็จการนั้นเป็นเรื่องกว้างขวางพิศดารมาก เพราะเผด็จการมีหลายชนิด ผู้นิยมชมชอบเผด็จการชนิดใดชนิดหนึ่งหรือหลายชนิด ก็มีอยู่ในทางแสดงออกอย่างเปิดเผยและในทางไม่สนใจว่า เผด็จการจะกลับฟื้นคืนอีกหรือไม่ ส่วนฝ่ายต่อต้านเผด็จการนั้นก็ยังมีหลายจำพวก บางพวกต่อต้าน “ระบบ” เผด็จการ แต่บางจำพวกต่อต้านเฉพาะตัวคนบางคนที่เป็นผู้เผด็จการซึ่งท่านจะเห็นได้ว่า บางคนต่อต้านเฉพาะจอมพลถนอมและจอมพลประภาส แต่นิยมชมชอบจอมพลสฤษดิ์เพราะเหตุที่ตนเองหรือญาติมิตรได้ประโยชน์จากจอมพลสฤษดิ์ และมีเสียงเรียกร้องให้วิญญูณของจอมพลผู้นี้กลับคืนชีพขึ้นมาอีก บางคนเอาคำกลอนของสุนทรภู่ตอนหนึ่งที่ว่า “รู้อะไรก็ไม่สู้รู้อวิชา รุ้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี” นั้นมาเป็นสมาชิกเพื่อใช้เป็นหลักนำในการปฏิบัติตน แต่อันที่จริงกลอนนั้นเป็นคำรำพึงของสุนทรภู่ ซึ่งเป็นปราชญ์ที่มีปัญญาสูง รับ

ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตในรัชกาลที่ ๒ แต่ในสมัย
รัชกาลที่ ๓ สุนทรภู่ต้องระเห่เร่ร่อน ส่วนพวกประจบสอพลอ
แม้ไม่มีความรู้ก็สามารถรับราชการมีตำแหน่งสูง สุนทรภู่ไม่มี
ความประสงค์ให้ชนรุ่นหลังคิดเอาตัวรอดเฉพาะตน วิธีต่อต้าน
เผด็จการนั้นก็มีมากมายหลายชนิด ฉะนั้นวันนี้ผมจึงขอเสนอ
ศรัทธาท่านทั้งหลายเพียงกล่าวความโดยสังเขปพอสมควรแก่
เวลาเท่านั้น ถ้าท่านผู้ใดสนใจก็ขอให้ค้นคว้าต่อไปให้สมบูรณ์
ทั้งทางทฤษฎีและตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมประจักษ์อยู่ในสังคม
ต่างๆ ให้สมานด้วย แล้วพิจารณาประยุกต์ให้เหมาะสมแก่
สภาพ, ท้องที่, กาลสมัยของแต่ละสังคมที่วิวัฒนาการอยู่ในระดับ
ต่างๆ

ผมต้องขอแจ้งให้ทราบล่วงหน้าว่า ในการกล่าวถึง
ประเด็นต่างๆ นั้น บางตอนก็จำเป็นต้องอ้างถึงลัทธิและชื่อ
ของผู้ตั้งลัทธิที่มีเรื่องเกี่ยวข้องกับประเด็น ขอให้ท่านเข้าใจว่า
ผมมิใช่เป็นโฆษกของลัทธิใด ๆ หรือนิกายใด ๆ ท่านผู้ใดจะ
เลื่อมใสหรือไม่เลื่อมใสในลัทธิใดหรือนิกายใด ก็เป็นเรื่อง
เสรีภาพตามสิทธิมนุษยชนที่ท่านพึงมี คือมีสิทธิในการเลือก
ถือลัทธินิยมใด ๆ ได้ตามความสมัครใจ เมื่อได้พิจารณาลัทธิ
หรือนิกายนั้นโดยถี่ถ้วนแล้วตามวิธีที่พระพุทธองค์ทรงสั่งสอน
ไว้ในกาลามสูตร

บทความเรื่อง

**“เราจะต่อต้านเผด็จการ
ได้อย่างไร”**

**อุทิศแด่ราษฎรไทยผู้รักชาติ
รักประชาธิปไตยทุกคน**

๑

ปรัชญาทางยุทธศาสตร์

ก่อนที่จะผมจะเข้าสู่ประเด็นของเรื่อง ผมขอใ้ข้อสังเกตว่าการต่อต้านเผด็จการนั้น มิใช่ฝ่ายต่อต้านจะกระทำตามอำเภอใจต่อฝ่ายเผด็จการ เพราะฝ่ายหลังย่อมทำการตอบโต้โดยตรง และโดยปริยายต่อฝ่ายที่ทำการต่อต้าน ดังนั้น การต่อต้านเผด็จการจึงหมายถึงการต่อสู้ระหว่างสองฝ่าย เมื่อมีการต่อสู้ระหว่างสองฝ่ายแล้วก็เข้าสู่รูปแบบที่เรียกว่า "สงคราม" ซึ่งมีทั้งสงครามทางเศรษฐกิจ, สงครามทางการเมือง, สงครามทางจิตวิทยา และสงครามทางศาสตรารัฐ

ผมจึงขอให้ฝ่ายต่อต้านเผด็จการระลอกถึงปรัชญาทาง
ยุทธศาสตร์ซึ่งเป็นยอดสรุปแห่งวิชาว่าด้วยการทำสงคราม ไม่ว่าจะ
จะเป็นการทำสงครามชนิดใด โรงเรียนนายทหารชั้นสูงหลาย
แห่งในยุโรปก็ได้นำเอาคติของนักปรัชญายุทธศาสตร์ต่างๆ
กล่าวไว้ บางโรงเรียนก็ได้กล่าวถึงนักปรัชญายุทธศาสตร์ชาว
เอเชียผู้หนึ่งไว้ด้วย ท่านผู้นั้นมีชื่อว่า “ซุนจื่อ” (SUN TZU)
เกิดในประเทศจีนประมาณ ๔๐๐ ปี ก่อนพระเยซูหรือประมาณ
๒,๔๐๐ ปีมาแล้ว ได้ให้คติไว้สรุปเป็นใจความว่า “รู้จักเขา
และรู้จักเรา รบร้อยครั้งก็ชนะทั้งร้อยครั้ง” ในการที่ผมนำ
คติของท่านผู้นี้มาอ้างก็เพราะเห็นว่ามีความพิสดารได้ในทาง
ยุทธวิทยา ถ้าผู้ใดชอบการใดสามารถเอาคตินั้นมาประยุกต์
กับการต่อต้านเผด็จการแล้ว ก็สามารถกำหนดยุทธวิธีต่อสู้ให้
เหมาะสมแก่กำลังของทั้งสองฝ่ายได้ว่า ในสภาพอย่างไร ใน
ท้องถิ่นอย่างไร ในกาลสมัยใด ควรต่อสู้อย่างไร ถ้าหากผู้ใด
ชอบการใดไม่รู้จักสภาพกำลังของฝ่ายปรปักษ์ และไม่รู้จัก
สภาพกำลังแท้จริงของฝ่ายตน หรือรู้จักเพียงด้านใดด้านหนึ่ง
ที่ไม่สามารถใช้ยุทธวิธีให้เหมาะสมแก่สภาพ, ท้องที่, กาลสมัยได้

๒

ฝ่ายเผด็จการ

๒.๑ เมื่อก่อนที่สงครามโลกครั้งที่ ๒ จะก่อตัวขึ้นในยุโรปนั้น ลัทธิปกครองซึ่งฝ่ายบริหารประเทศมีอำนาจเด็ดขาดปกครองคนส่วนมากในสังคมอย่างทาส และข้าไพร่ของเจ้าศักดินาได้กลับฟื้นขึ้นมามีอำนาจในหลายประเทศ แล้วได้แพร่ไปยังประเทศไทยด้วย อาทิ ลัทธิฟาสซิสต์, ลัทธินาซี, ลัทธินาถหารผู้ใหญ่อำนาจเด็ดขาดในการปกครองประเทศ จึงได้มีผู้เอาคำว่า “เผด็จ” ซึ่งแผลงมาจากภาษาขอม “ผดาด” แปลว่าเด็ดขาด ผสมเข้ากับคำว่า “การ” เป็นศัพท์ไทยว่า “เผด็จการ” ต่อมาราชบัณฑิตยสถานได้รับเอาคำว่า “เผด็จการ” บรรจุไว้

ในพจนานุกรมโดยให้ความหมายว่า “การใช้อำนาจบริหาร
เด็ดขาด”

คำว่า “เผด็จการ” จึงตรงกันข้ามกับ “ประชาธิปไตย”
(ซึ่งหมายถึง “การปกครองที่ถ่อมตีสองคนเป็นใหญ่”)

๒.๒ คำไทย “เผด็จการ” จึงใช้ถ่ายถอดคำอังกฤษ
“DICTATORSHIP” หรือคำฝรั่งเศส “DICTATURE” ฉะนั้น
ท่านที่ประสงค์ทราบความหมายเพิ่มขึ้น จึงขอให้ศึกษาความ
หมายของคำฝรั่งทั้งสองนั้นด้วย

คำฝรั่งทั้งสองนั้นแผลงมาจากคำลาติน “DICTATURA”
แปลว่าอำนาจสั่งการเด็ดขาด เมื่อประมาณ ๒,๔๐๐ ปี สมัยที่
ชาวโรมันได้สถาปนาระบบสาธารณรัฐขึ้นโดยมีพฤฒสภา และ
คณะกรรมการราษฎรเป็นผู้ควบคุมฝ่ายบริหารนั้น บางครั้งเกิด
สงครามเป็นสถานการณ์ฉุกเฉิน จึงได้ตั้งหัวหน้าฝ่ายทหารมี
อำนาจเด็ดขาดในการรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นเวลาเพียง
ครั้งละ ๖ เดือน บุคคลที่มีอำนาจเด็ดขาดนี้เรียกเป็นภาษา
ลาตินว่า “ดิกตاتور” (DICTATOR) ฝรั่งเศสแผลงเป็น
“DICTATEUR” อังกฤษ “DICTATOR”

ต่อมาผู้เผด็จการชั่วคราวบางคนได้อาศัยพวกที่มีซาก
กัศนะทาสและศักดินาสันนิษฐานตนเป็นผู้เผด็จการระยะเวลา

๑๐ ปีบ้าง โดยไม่มีกำหนดเวลาบ้าง ซึ่งเท่ากับเป็นผู้เผด็จ
 ตลกดชีวิตของตน ครั้นแล้วก็ได้แผลงตำแหน่งผู้เผด็จ
 ตลกดชีวิต เป็นผู้เผด็จการซึ่งมีอำนาจตั้งทนายทสี่บสันตติ
 เปลี่ยนตำแหน่ง “ดิกตาเตอร์” เป็น “อิมเปราเตอร์” (IM
 RATOR) ซึ่งตามความหมายเดิมแปลว่าผู้บัญชาการทหารสูง
 นั้นเป็นตำแหน่งอิสริยยศให้แก่ประมุขสูงสุดของสังคมโรมัน
 อำนาจเผด็จการ ภาษาฝรั่งเศสแผลงคำลาตินนั้นมา
 “EMPEREUR” อังกฤษแผลงเป็น “EMPEROR” ภาษา
 เรียกตำแหน่งที่ตรงกันนั้นว่า “จักรพรรดิ” มาช้านานค
 โบราณกาลแล้ว ซึ่งตรงกับภาษาจีนว่า “หวงตี้” ส่วนระ
 ปกครองสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของจักรพรรดิและอาณาจั
 จักรพรรดิครอบครองนั้นเรียกเป็นภาษาลาตินว่า “อิมเปริ
 (IMPERIUM) ภาษาฝรั่งเศสและอังกฤษแผลงเป็น “EMPIRE”
 ภาษาไทยเรียกว่า “จักรวรรดิ” มาช้านานตั้งแต่โบราณกาล
 ซึ่งตรงกับภาษาจีนว่า “ตี้โก้วระ” (คำว่า “จักรพรรดิ” ในภ
 ษาไทย จึงมีความหมายต่างกับคำว่า “จักรวรรดิ” แม้หลักที่
 ในภาษาไทยมีว่าคำที่มาจากบาลีสันสกฤตจะเปลี่ยน “พ” เป็น
 “ว” หรือเปลี่ยน “ว” เป็น “พ” ได้ แต่ก็มีข้อยกเว้นว่าค
 ที่คนไทยใช้มาโดยมีความหมายเฉพาะแล้วก็จะเปลี่ยน “ว” เป็น

“พ” ได้ แต่ก็มีข้อยกเว้นว่าคำที่คนไทยใช้มาโดยมีความหมายเฉพาะแล้วก็จะเปลี่ยนเช่นนั้นไม่ได้ เช่น “พิธี” กับ “วิธี” นั้น หลายกรณีมีความหมายผิดเพี้ยนกัน)

ต่อมาใน ค.ศ. ๑๘๓๖ คนฝรั่งเศสได้เอาคำว่า “ISME” เป็นปัจจัยต่อท้ายคำว่า “IMPERIAL” ซึ่งคุณศัพท์ของคำว่า “EMPIRE” นั้น เป็น “IMPERIALISME” แล้วคนอังกฤษก็แผลงเป็น “IMPERIALISM” ซึ่งหมายถึง นโยบายและการปฏิบัติของชาติหนึ่งที่ยึดเอาชาติอื่นมาอยู่ใต้อำนาจเศรษฐกิจหรือการเมือง หรือทั้งสองอย่าง คือ เอาเป็นอาณานิคมหรือกึ่งอาณานิคมหรืออยู่ใต้อิทธิพล ทั้งนี้ได้หมายความเฉพาะชาติมีอำนาจเช่นนั้นจะมีระบบปกครองที่มี “จักรพรรดิ” (EMPEROR) เป็นประมุขเท่านั้น หากหมายรวมถึงชาติที่เป็นสาธารณรัฐ ซึ่งไม่มีจักรพรรดิเป็นประมุขด้วย ตามความหมายนั้น “IMPERIALISM” ย่อมถ่ายถอดเป็นภาษาไทยว่า “จักรวรรดินิยม” ซึ่งภาษาจีนเรียกว่า “ตีโก้วจู่” (เมื่อก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ จีนบางคนในสยามได้แจกใบปลิวเขียนเป็นภาษาไทยเรียกเรื่องให้ต่อสู้ “จักรพรรดิญี่ปุ่น” ซึ่งเป็นกรเหมาะสมสำหรับจีนสมัยนั้นถือว่า พระจักรพรรดิประมุขยิ่งใหญ่ของญี่ปุ่นต้องรับ

ผิดชอบในการรุกรานประเทศจีน ภายหลังสงครามโลกครั้งที่
ญี่ปุ่นแพ้สงครามแล้วจึงมีผู้ตัดคำว่า “ญี่ปุ่น” ออกแล้วเอาคำ
“นิยม” ต่อท้ายคำว่า “จักรพรรดิ” เป็น “จักรพรรดินิยม”

ใน ค.ศ. ๑๙๑๖ เลนินได้อธิบายความหมายของคำ
“IMPERIALISM” ว่าเป็นระยะวิวัฒนาการของระบบทุนนี้
ซึ่งพัฒนาถึงขีดสูงสุดในอเมริกา, ยุโรป, แล้วต่อมาในเอเชีย
พัฒนาเต็มทีระหว่าง ค.ศ. ๑๘๙๘ - ๑๙๑๔ คือสงครามระห
ส.ร.อ. กับสเปน ค.ศ. ๑๘๙๘, สงครามระหว่างอังกฤษ
พวกบัวร์ ค.ศ. ๑๙๐๐ - ๑๙๐๒, สงครามระหว่างรัสเซีย
ญี่ปุ่น ค.ศ. ๑๙๐๔ - ๑๙๐๕ และวิกฤติการเศรษฐกิจในยุโรป
ค.ศ. ๑๙๐๐

เลนินอธิบายว่า “อิมพีเรียลิสม์” มีลักษณะสำคัญ
ประการคือ (๑) ระบบทุนผูกขาด (๒) ระบบทุนผูกขาด
กำลังเสื่อม (๓) ระบบทุนกำลังจะตาย ระบบทุนผูกขาดเข้าแ
ที่การแข่งขันโดยเสรี แสดงออกโดยรูปแบบ ๕ ประการ
(๑) การสมานนายทุนเป็นองค์การผูกขาด (๒) การผูกขาดข
ธนาการใหญ่หรือห้าธนาคารที่กุมเศรษฐกิจในอเมริกา, ฝรั่งเศส
เยอรมัน ฯลฯ (๓) การยึดเอาแหล่งวัตถุดิบของคณาธิปไตยก
คลัง (๔) การแบ่งปันเศรษฐกิจระหว่างประเทศโดยกลุ่มทุน

๒.๒ (๕) การแบ่งดินแดนในโลก (ปัจจุบันนี้เปลี่ยนเป็นอาณา-
คมแบบใหม่คือจักรวรรดินิยมมีอำนาจหรืออิทธิพลเหนือประเทศ
อื่นๆ)

ดังนั้น “จักรวรรดินิยม” จึงเป็นระบบเผด็จ- การของระบบทุนผูกขาด

๒.๓ ในพจนานุกรมภาษาฝรั่งเศสและอังกฤษได้ให้คำ
ที่มีความเหมือนกัน (SYNONYM) กับคำว่า “DICTATURE”
หรือ “DICTATORSHIP” ไว้คือคำว่า “ฝ. ABSOLUTISM,
อ. ABSOLUTISM” ที่แปลเป็นไทยว่า “สมบูรณาญาสิทธิ-
ราชย์”, คำว่า “ฝ. DESPOTISME อ. DESPOTISM” ที่แปล
เป็นไทยว่า “ทารุณราชย์” และคำว่า “ฝ. TYRANNIE อ.
TYRANNY” ซึ่งมีความหมายเช่นกัน

๒.๔ พิจารณาตามสาระแห่งความหมายของ “เผด็จ-
การ” ดังกล่าวนั้น ระบบเผด็จการเริ่มเกิดขึ้นเมื่อระบบทาส
ได้เข้ามาแทนที่ระบบประชาธิปไตยปฐมกาลของมนุษยชาติแล้ว
เป็นหัวหน้าสังคม ถือว่าคนในสังคมเป็นทรัพย์สินของตน
ประจักษ์ตัวพาหนะ เช่น วัว ควาย ช้าง ม้า ซึ่งหัวหน้าสังคมมี
อำนาจบังคับให้ทำงานเพื่อตน และมีอำนาจเมียนตีเช่นฆ่าได้

กฎหมายเก่าของสยามบัญญัติว่า ทาสเป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่ง
จำพวกเดียวกับสัตว์ที่มีชีวิตทั้งหลายเรียกว่า “วิญญาณकर्ष”
(ส่วนทรัพย์สินประเภทไม่มีชีวิตเรียกว่า “อวิญญาณकर्ष”
ผู้ศึกษากฎหมายโรมันย่อมทราบว่ กฎหมายนั้นบัญญัติว่าท
เป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่งของเจ้าทาส ระบบปกครองสังคมทาส
เป็นระบบเผด็จการชนิดทารุณโหดร้าย

ต่อมาเจ้าทาสได้ผ่อนผันให้ทาสบางส่วนประจำทำงาน
ในที่ดินของเจ้าทาสเพื่อทำการเพาะปลูกในที่ดิน นำดอกผล
ทำได้ส่งเป็นบรรณาการหรือที่เรียกว่า “ส่งส่วย” แก่เจ้าท
และหัวหน้าสังคมซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินทั้งหลายในสังคม ระบบ
เรียกว่า “ศักดินา” จึงเกิดขึ้นตามที่ผมเคยกล่าวไว้ในปาฐก
เมื่อปีกลายนี้ ในงานชุมนุมนักเรียนไทยในสหพันธรัฐเยอรมัน

แม้จะได้มีระบบศักดินาแล้ว ระบบทาสก็ยังไม่หมด
ไปในทันใด คือ ยังคงอยู่คู่เคียงกับระบบศักดินาเป็นเวลาย
ช้านานมาก ในประเทศไทยนั้นระบบทาสอยู่คู่เคียงกับระบบ
ศักดินา จนกระทั่ง ร.ศ. ๑๒๔ (พ.ศ. ๒๔๔๘) ซึ่งรัชกาลที่
ได้ทรงประกาศยกเลิกทางนิตินัย แม้กระนั้นซากของทศนะท
อันเป็นระบบที่มีอยู่เป็นเวลายาวนานหลายหมื่นปีก็คงยังมีเหลือ
อยู่ซึ่งตกทอดต่อ ๆ กันมายังสังคมศักดินาด้วย ระบบปกครอง

นี้สังคมศักดินาเป็นระบบเผด็จการทำนองระบบเผด็จการทาส
 โดยที่ในสมัยโบราณ มนุษย์ยังไม่มี ความเข้าใจใน
 กฎธรรมชาติอันเป็นกฎทางวิทยาศาสตร์ได้อย่างถูกต้องจึงหลง
 เชื่อว่าความเป็นไปแห่งความเป็นอยู่ของตนนั้นก็โดยอภิเทวดา
 จึงได้มีลัทธิทางไสยศาสตร์ชนิดหนึ่งที่สอนให้
 บุคคลหลงเชื่อว่าผู้เผด็จการทาสและศักดินาเป็นผู้ที่อภิเทวดาส่ง
 มาให้เกิดในมนุษยโลกเพื่อปกครองมนุษย์ ทุกลัทธิไสยศาสตร์
 ชนิดนี้มีสาระตรงกันว่า หัวหน้าสังคมเป็นผู้ที่พระเจ้าบน
 สวรรค์ส่งมาให้เกิดในมนุษยโลก จะต่างกันก็อยู่ที่ว่าเทพเจ้าใด
 เป็นผู้ส่งมา เช่น ฝ่ายยุโรปอ้างว่า “อภิเทวา” (GOD) ลัทธิ
 ของจีนอ้างว่าจักรพรรดิจีนเป็นโอรสของสวรรค์เรียกเป็นภาษาจีน
 ว่า “เทียนจื่อ”, จักรพรรดิเวียดนามถือคติอย่างจีนจึงอ้างตน
 ว่าเป็น “เทียนจื่อ” แต่คนไทยออกสำเนียงเพี้ยนไปในการเรียก
 ว่า “องเชียงสือ” ที่เคยเข้ามาอาศัยอยู่ในสยามสมัยกรุงธนบุรีว่า
 “องเชียงสือ”, คติญี่ปุ่นอ้างว่าจักรพรรดิเป็นโอรสของดวง
 อาทิตย์ ลัทธิฮินดูอ้างว่าพระนารายณ์แบ่งภาคมาเกิดประจุ
 เป็นพระอินทร์แห่งมนุษยโลก คำสั่งของเทพสมมตินั้นมีพลัง
 ปรากฏ ประจุเสียงคำรามของราชสีห์ซึ่งเรียกว่า “สุรสีหนาท”
 อันแสดงให้เห็นชัดถึงอำนาจเผด็จการที่น่าเกรงขาม

สาระสำคัญของระบบทาสและศักดินา คือ เจ้าทาสและเจ้า
ศักดินาซึ่งเป็นคนจำนวนน้อยในสังคมมีอำนาจบังคับทาสและข้าไพร่
ซึ่งเป็นราษฎรส่วนข้างมากของสังคมจำต้องปฏิบัติตามคำสั่งหรือ
“สุรสีหนาท” ของเจ้าทาสและเจ้าศักดินาและจำต้องเชื่อฟังอย่าง
หลับหูหลับตา ซึ่งเรียกเป็นภาษาฝรั่งเศสว่า “OBEISSANCE
AVEUGLE” อังกฤษ “BLIND OBEDIENCE” ถ้าไม่เชื่อฟัง
ก็จะต้องถูกเจ้าทาสและเจ้าศักดินาลงโทษตามอำเภอใจ เช่นทรมาน
กลั่นแกล้ง, เขียนตี, ให้ออดอยาก, เช่นฆ่า ระบบทาสและศักดินาจึง
เป็นรากเง้าของระบบเผด็จการที่ปกครองสังคมโดยวิธีการเช่นเดียวกัน
กันนั้น อาทิ ระบบฟาสซิสต์, นาซี, ระบบเผด็จการทหาร
แม้เผด็จการทาสและศักดินาจะใช้วิธีหลอกลวงให้คน
ส่วนมากของสังคมหลงเชื่อว่า หัวหน้าสังคมเป็นผู้ที่พระเจ้าบัพ
สวรรค์ให้จุติมาเกิดในมนุษย์โลกดังที่ผมได้กล่าวมาแล้วในข้อ
ก่อนก็ดี แต่ก็มีทาสและข้าไพร่ที่ถูกกดขี่อย่างหนักในสังคม
ต่าง ๆ ได้เกิดจิตสำนึกที่ตนถูกกดขี่แล้วได้รวมกำลังต่อสู้โดยวิธี
สันติบ้าง โดยใช้กำลังอาวุธบ้าง เช่น ขบวนการทาสนำโดย
“สปาทากุส” (SPATUCUS) ผู้ซึ่งสามารถรวบรวมทาสจำนวน
น้อยไปสู่จำนวนมาก เริ่มต่อสู้ทางอาวุธกับระบบเผด็จการทาส
โรมัน เมื่อประมาณ ๗๔ ปี ก่อนพระเยซูเกิด ผู้ซึ่งพัฒนากำลัษ

ของทนสามารถรวมกำลังได้ถึง ๒ แสนคน ทำการต่อสู้ได้เป็น
เวลาถึง ๒ ปี แต่ในที่สุดก็ต้องพ่ายแพ้แก่ฝ่ายเผด็จการทาส
เพราะเหตุที่ขบวนการนั้นมีเจตนารมณ์สูงที่ไม่ยอมเสียศักดิ์ศรี
ของมนุษยชาติ ประวัติศาสตร์ของมนุษยสังคมที่จะคงมีอยู่เป็น
เวลานานจึงจารึกวีรกรรมของขบวนการต่อต้านเผด็จการทาส
และศักดินาที่มีต่อวิวรรตการของสังคม

๒.๕ ในบทความปลืงย่อยที่เขียนขึ้นในยุโรปเมื่อกลาง
คริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ (ซึ่งมีผู้แปลเป็นภาษาในเอเชีย) นั้น ระบบ
ทุนสมัยใหม่ได้พัฒนาไปไกลมากในยุโรปนั้น ก็เป็นธรรมดาที่
ผู้เขียนจะต้องเน้นหนักถึงการเผชิญหน้ากัน และความเป็น
ปฏิปักษ์ต่อกันระหว่างชนชั้นนายทุนสมัย "BOURGEOISIE"
ที่ผมแปลว่า "ชนชั้นเจ้าสมบัติ" กับ "PROLETARIAT" ที่
ผมแปลว่า "ชนชั้นผู้ไร้สมบัติ" หรือ "WORKING CLASS"
ที่ผมแปลว่า "ชนชั้นคนงาน"

แต่ในประเทศด้อยพัฒนา หรือที่มีศัพท์ใหม่เรียก
ประเทศกำลังพัฒนานั้นมีซากทาสและซากศักดินาอยู่ ฉะนั้น
เราไม่ควรมองข้าม "ระบบทุนศักดินา" (FEUDAL CAPITA-
LISM) ที่ได้มีขึ้นตั้งแต่ระบบศักดินาได้เกิดขึ้น คือส่วนหนึ่ง
เองซ้ำไฟร์ที่พ้นจากฐานทาสนั้น เมื่อมีทุนเล็กน้อยก็เริ่มทำการ

ซื้อผลิตภัณฑ์ชำไฟร์ส่วนมากได้สิทธิจากเจ้าศักดินาให้มีไว้แ
ส่วนของชำไฟร์ โดยผู้มีทุนน้อยนั้นเอาของที่ชำไฟร์อื่นมาแ
เปลี่ยน ครั้นต่อมาเมื่อได้มีวัตถุอื่นเป็นสื่อกลางที่ใช้ใน
แลกเปลี่ยน เช่น สัตว์บางชนิด, เบี้ยบางชนิด, โลหะบางอย
เช่น ดิบุก, ทองแดง, เงิน, ทอง จึงได้ใช้วัตถุสื่อกลางนั้นแ
เปลี่ยน อันเป็นวิธีที่เรียกว่า “ซื้อขาย” ชำไฟร์ที่ทำการค้า
นี้ได้ทำการเอาเปรียบชำไฟร์ซึ่งเป็นผู้ผลิต ซึ่งเป็นเหตุ
ชำไฟร์ที่ทำการค้าขายมีกำไรสะสมเป็นทุนขยายการค้าขายกว
ขวางขึ้นและมีทุนให้ชำไฟร์อื่น ๆ ยืมโดยมีดอกเบี้ยบ้าง โดย
ชำไฟร์อื่น ๆ ซื้อของเชื่อโดยกำหนดราคาขายอย่างแพง ซึ่งเ
การเอาดอกเบี้ยอย่างแพงไปในตัว ดังนั้นชำไฟร์ส่วนมาก
ต้องส่งส่วยให้แก่เจ้าที่ดินและเจ้าศักดินาแล้ว ก็ยังถูกขูดรีดจ
“นายทุนศักดินา” อย่างหนักอีกด้วย ท่านทั้งหลายที่มีใจเ
ธรรมต่อชาวนาสยาม โดยพิจารณาความจริงที่ประจักษ์
ชนบทก็ย่อมเห็นได้ แม้ในปัจจุบันนี้ว่าชาวนาสยามผู้ยาก
ได้ถูกนายทุนพ่อค้าซากศักดินานี้ขูดรีดเพียงใดบ้าง

นายทุนศักดินามีอยู่ตั้งแต่โบราณกาลในสังคมที่เ
ระบบศักดินาขึ้นแล้ว หากแต่ในสังคมต่าง ๆ เรียกนาย
ศักดินานี้ในชื่อต่าง ๆ กันตามภาษาของแต่ละสังคม เช่น

อันเคยสมัยพุทธกาลนั้น จำแนกนายทุนศักดินาออกเป็น ๓
อันดับ จากระดับต่ำไปสู่ระดับสูง คือ กระจุกพี, กหบดี, เศรษฐี
ซึ่งเป็นศัพท์บาลีสันสกฤตที่คนไทยแผลงเป็นศัพท์ไทยตั้งแต่
โบราณกาล แม้ในปัจจุบันนี้สามัญชนคนไทยจำนวนไม่น้อยก็
ได้ใช้ศัพท์นี้ตามความหมายนั้น คือ

ก. กระจุกพี ได้แก่ผู้ที่ทำการค้าเมล็ดพืชในชนบท
เป็นคนมีที่ดินและเป็นคนมีเงินในชนบท เป็นเจ้าที่ดินในชนบท
นับว่าเป็นคนมั่งมีในอันดับต่ำสุดกว่ากหบดีและเศรษฐี ซึ่งจะ
กล่าวต่อไป คนไทยจึงเติมคำว่า "ไพร่" ไว้หน้าคำว่า "กระจุกพี"
เป็น "ไพร่กระจุกพี" ซึ่งแสดงว่ายังอยู่ในฐานะที่เป็นไพร่ จึง
ต่างกับคำฝรั่งเศส "BOURGEOIS" และ "BOURGEOISIE"
ซึ่งภาษาอังกฤษและเยอรมันก็ใช้ทับศัพท์ฝรั่งเศสนั้นเพื่อหมาย
ถึง "นายทุนสมัยใหม่ เจ้าของปัจจัยการผลิตของสังคมผู้เป็น
นายทุนจ้างแรงงาน" ตามที่วิทยาศาสตร์สังคมและเองเกลส์ได้
ให้ความหมายไว้ซึ่งผมจะกล่าวในข้อ ๒.๗ ต่อไป

ข. กหบดี ได้แก่ผู้มีเคหสถานครอบครัวยิ่งมีข้าทาสใช้
สรวาย ซึ่งเป็นคนมั่งมีกว่า "กระจุกพี"

ค. เศรษฐี เป็นผู้มีทรัพย์สินมากมายอันดับหนึ่ง
เมื่อครั้งพุทธกาลถือว่าเศรษฐีเป็นพระสหายของพระราชา

ระบบทศกัณฐ์ยังมีตกค้างอยู่ในประเทศด้อยพัฒนา
ซึ่งรวมทั้งสยามปัจจุบันด้วย ซึ่งส่วนหนึ่งได้เปลี่ยนเป็นนายทุน
สมัยใหม่แล้ว แต่อีกส่วนหนึ่งยังมีได้เปลี่ยนแปลงไป หรือ
เปลี่ยนแปลงไปแต่ยังคงมีซากทัศนะทาสและศักดินาซึ่งเป็นพลัง
สนับสนุนเกื้อกูลให้ระบบเผด็จการทาส และศักดินายังคงอยู่
ต่อไป หรือกลับฟื้นขึ้นมาอีกในรูปสมบูรณาญาสิทธิราชย์เก่า
หรือในรูปใหม่อย่างอื่นแต่ในสาระ คือเผด็จการทาสและศักดินา

๒.๖ ความเป็นอยู่ตามระบบทาสและศักดินา ก่อให้
บุคคลเกิดทัศนะทาสและศักดินา คือ

ก. ฝ่ายเจ้าทาสและเจ้าศักดินาเกิดจิตสำนึกว่า ระบบ
เผด็จการที่ฝ่ายตนปฏิบัติต่อคนส่วนมากของสังคมนั้นทำให้ฝ่าย
ตนครองชีพได้อย่างผาสุก จิตสำนึกนี้เป็นทัศนะของฝ่ายเจ้าทาส
และเจ้าศักดินายึดมั่นอยู่ตามปกติวิสัย

ข. ฝ่ายทาสและข้าไพร่นั้นตามปกติวิสัยย่อมต้องการ
หลุดพ้นจากความเป็นทาสและข้าไพร่ แต่ก็มีข้อยกเว้นสำหรับ
ทาสและข้าไพร่จำนวนหนึ่งที่เมื่อถูกอยู่ภายใต้ระบบทาสและ
ศักดินาจนเคยชินเป็นเวลานานก็กลายเป็นคนที่เชื่อต่อการถูก
กดขี่ ประดุจสัตว์ซึ่งเดิมอยู่ในป่าอย่างอิสระ ครั้นเมื่อมนุษย์
จับสัตว์นั้นมาเลี้ยงเริ่มต้นด้วยทรมานให้เกรงกลัว ในที่สุดก็

เป็นสัตว์ที่เชื่องยอมทำงานตามคำสั่งของเจ้าของ ครั้นนาน ๆ เข้าก็เกิดทัศนคติเห็นชอบในการอยู่ภายใต้ระบบเผด็จการนั้น อีกประการหนึ่ง ลัทธิที่ปลุกใจให้ทาสและข้าไพร่เกิดความเชื่อถือว่าผู้เผด็จการทาสและศักดินาเป็นผู้ที่สังศกคตสัตว์ส่งมาให้เกิดในมนุษย์โลกดังกล่าวแล้วในข้อ ๒.๔ นั้น มีอิทธิพลที่ทำให้สภาพทางจิตใจของทาสและข้าไพร่ยึดมั่นในทัศนคติที่เห็นยวแน่นั้น และเมื่อได้ย้ายทอดเป็นมรดกสืบมาหลายชั่วคน ก็เป็นทัศนคติที่เกาะแน่นอยู่ในหมู่ชนส่วนหนึ่งหรือส่วนมาก สมดังที่ปรัชญาหลายสำนัก (รวมทั้งสำนักมาร์กซ์ - เลนิน) กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีหรือทัศนคติที่เกาะแน่นอยู่ในหมู่ชนใด ก็มีพลังที่สะท้อนกลับไปสู่สภาพเศรษฐกิจและการเมืองของระบบนั้นเอง อันทำให้ระบบสังคมนั้นดำรงอยู่ได้

ทาสและข้าไพร่ที่เชื่องแล้วและที่เกาะแน่นในทัศนคติดังกล่าวนั้นก็กลายเป็นสมุนที่ดีของเจ้าทาสและเจ้าศักดินาที่สามารถใช้ทาส และข้าไพร่ตนเองเป็นลูกมือต่อสู้ทาส และข้าไพร่ส่วนที่ต้องการอิสรภาพ ตัวอย่างในประวัติศาสตร์มีมากหลาย ผมขออ้างตัวอย่างบางประการพอเป็นอุทาหรณ์ตั้งต่อไปนี้

ขบวนการปลดแอกทาสนำโดยสปาตาคุสตั้งที่ผมได้กล่าว
มาแล้วข้างต้นนั้นต้องพ่ายแพ้แก่ฝ่ายเผด็จการทาส เพราะเจ้า
ทาสได้อาศัยทาสที่เชื่องแล้วเป็นกำลังสนับสนุนเกือกกุลกำลัง
ทหารของเจ้าทาส ทำการปราบปรามขบวนการปลดแอกทาส

ประวัติศาสตร์สงครามกลางเมืองของสหรัฐอเมริกา เมื่อ
กลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ก็แสดงว่าคนนิโกรทาสจำนวนหนึ่ง
ในรัฐภาคใต้ของ ส.ร.อ. กลับร่วมกับเจ้าทาสทำสงครามกับรัฐ
ภาคเหนือซึ่งต้องการให้ทาสเป็นอิสระ

ค. ทักษะทาสและศักดินาได้ก่อให้เกิดความรู้สึกเหยียด
หยามระหว่างมนุษย์ในสังคมเดียวกันด้วยคือฝ่ายเจ้าทาสและเจ้า
ศักดินาก็เหยียดหยามทาสและข้าไพร่ว่าเป็นคนเลวทรามอยู่ใน
อันดับต่ำหรือวรรณะต่ำของสังคม ส่วนทาสและข้าไพร่จำพวก
ที่เป็นสมุนของเจ้าทาส และเจ้าศักดินาก็พลอยมีความรู้สึก
เหยียดหยามทาส และข้าไพร่ที่มีใช้สมุนของเจ้าทาสและเจ้า
ศักดินา

ฝ่ายข้าไพร่ที่เป็นนายทุนศักดินาก็ทงตนว่าเป็นคน
มั่งมีเหยียดหยามข้าไพร่ส่วนมากที่เป็นคนยากจน

จากพื้นฐานความรู้สึกนี้ภายในสังคมก็พัฒนาไปสู่ทักษะ
ที่สังคมหนึ่งถือตนว่าเป็นใหญ่กว่าสังคมอื่นที่มีพลังน้อยกว่า

และเหยียดหยามสังคมที่เป็นเมืองขึ้น หรือเมืองออกที่ต้องส่ง
บรรณาการ ทักษะคลั่งเชื้อชาติ (RACISM) และคลั่งชาติ
(CHAUVINISM) จึงเกิดขึ้น

๒.๗ แม้ระบบทาสและศักดินาจะเสื่อมสลายไปทาง
ระบบเศรษฐกิจการเมือง แต่ซากทักษะที่เกาะแน่นอยู่ใน
ชุมชนใดที่ถ่ายทอดต่อ ๆ กันมาหลายชั่วคน ก็ยังคงมีอยู่
เป็นเวลาอีกช้านานมากที่เป็นพลังต่อต้านระบบประชา
ธิปไตย และพยายามที่จะฟื้นฟูระบบเผด็จการทาสและ
ศักดินาในรูปสมบูรณาญาสิทธิราชย์เก่า หรือรูปที่ใช้ชื่อ
ใหม่ เช่น เผด็จการฟาสซิสต์, นาซี, เผด็จการทหาร ฯลฯ
ก็จะเห็นได้ตามตัวอย่างต่อไปนี้

ก. เราไม่ต้องดูอื่นไกลคือดูตัวอย่างตามรูปธรรมใน
สยามของเราเองก็จะเห็นว่า แม้พระบาทสมเด็จพระจุลจอม
เกล้าฯ (รัชกาลที่ ๕) ได้ทรงยกเลิกระบบทาสใน พ.ศ. ๒๔๔๘
แล้วแต่ซากทักษะก็ยังคงค้างอยู่ในชนบางหมู่บางเหล่า อัน
ที่จริงก่อนประกาศยกเลิกระบบทาส พระองค์ก็ได้มีประกาศยก
เลิกธรรมเนียมทาสและศักดินามาก่อนแล้ว เมื่อพระองค์ขึ้น
ทรงราชย์ได้เพียง ๕ ปี คือ ในจุลศักราช ๑๒๓๕ ซึ่งตรงกับ
พุทธศักราช ๒๔๑๖ มีความดังต่อไปนี้

“ศุภมัสดุ จุลศักราช ๑๒๓๕ กุกกุณสังวัจระกะติกรม
 กฤษณบัณฑิษพาระสตีถีรวิวารปริเจทกาลกำหนด พระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ บดินทรเทพยมหามงกุฎบุรศรี
ราชรวังษ์ วรตมพงษ์บริพัตรวชิยราชินิกโรดม จาครันตบ
มหาจักรพรรดิราชสังกาศ บรมธรรมิกมหาราชาธิราช บรมนา
บพิตร พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จออกพระที่นั่งอมรินท
 วิณิจฉัยมหัยสวรรยพิमान โดยสฐานอุตราภิมุข พระบรมวงศานุ
 แลท่านเสนาบดีข้าราชการผู้ใหญ่ ผู้น้อย ฝ่ายทหาร พลเรือน
 ร่วมกันโดยลำดับ จึงมีพระบรมราชโองการมารพระบัณฑ
 สุรสิงหนาท ทรงประกาศแก่พระบรมวงศานุวงศ์แลข้าราชการ
 ธุลีพระบาท ผู้ใหญ่ผู้น้อยให้ทราบทั่วกันว่า ตั้งแต่ได้เสด็จเถลิง
 ถวัลยราชสมบัติมาก็ตั้งพระราชหฤทัยที่จะทำนุบำรุงพระราชอาณา
 จักร ให้มีความสุขความเจริญแก่พระบรมวงศานุวงศ์ แลข้าราชการ
 ผู้ใหญ่ผู้น้อย ทั้งสมณชีพราหมณ์ประชาราษฎรทั้งปวงทั่วไป ก
 ษัตริย์ที่เป็นการกตขี้แก่กันให้ได้ความยากลำบากนั้น ทรงพระดำริ
 จะไม่ให้มีแก่ชนทั้งหลายในพระราชอาณาจักรต่อไป ด้วยได้ทรง
 พระราชดำริเห็นว่าในมหาประเทศต่าง ๆ ซึ่งเป็นมหานครอ
 ใหญ่ในทิศตะวันตกในประเทศอาเซียนนี้ ฝ่ายตะวันตกคือประเท
 จีน ประเทศญวน ประเทศญี่ปุ่น และฝ่ายตะวันตกคือ อินเดี

และประเทศที่ใช้การกดขี่ให้ผู้น้อยหมอบคลานกราบไหว้ต่อเจ้านาย
แลผู้มีบันดาศักดิ์ที่เหมือนกับธรรมเนียมในประเทศสยามนั้น บัดนี้
ประเทศเหล่านั้นก็ได้เลิกเปลี่ยนธรรมเนียมนี้หมดทุกประเทศ
ด้วยกันแล้ว การที่เขาได้พร้อมกันเลิกเปลี่ยนธรรมเนียมที่หมอบ
คลานกราบไหว้นั้น ก็เพราะเพื่อจะให้เห็นความดีที่จะไม่มีการ
กดขี่แก่กันในบ้านเมืองนั้นอีกต่อไป ประเทศใด เมืองใด ที่ได้ยก
ธรรมเนียมที่เป็นการกดขี่ซึ่งกันและกัน ประเทศนั้นเมืองนั้นก็
เห็นว่ามีแต่ความเจริญมาทุก ๆ เมืองโดยมาก ก็ในประเทศสยามนี้
ธรรมเนียมบ้านเมืองที่เป็นการกดขี่แก่กัน อันไม่ต้องด้วยยุติธรรม
นั้นก็ยังมีอยู่อีกหลายอย่างหลายประการ จะต้องคิดลดหย่อนผ่อน
เปลี่ยนเสียบ้าง แต่การที่จะจัดผลัดเปลี่ยนธรรมเนียมจะให้แล้วไป
ในครั้งเดียวคราวเดียวนั้นไม่ได้ จะต้องค่อยคิดเปลี่ยนแปลงไป
ตามเวลาที่ควรแก่กาลที่จะเปลี่ยนแปลงได้ บ้านเมืองจึงจะได้มี
ความเจริญสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป แลธรรมเนียมที่หมอบคลานกราบ
ไหว้ในประเทศสยามนี้เห็นว่าเป็นการกดขี่แก่กันแข็งแรงนัก ผู้น้อย
ที่ต้องหมอบคลานนั้นได้ความเหน็ดเหนื่อยลำบาก เพราะจะให้ยศ
แก่ท่านผู้ใหญ่ ก็การทำยศที่ให้คนหมอบคลานกราบไหว้นั้นไม่ทรง
เห็นว่ามีประโยชน์แก่บ้านเมืองแต่สิ่งหนึ่งสิ่งใดเลย ผู้น้อยที่ต้อง
พาหมอบคลานกราบไหว้ให้ยศต่อท่านผู้ที่เป็นใหญ่นั้น ก็ต้องทน

ลำบากอยู่จนสิ้นวาระของตนแล้วจึงจะได้ออกมาพ้นท่านผู้ที่เป็นใน
ธรรมเนียมอันนั้นแลเห็นว่า เป็นต้นแห่งการที่เป็นการกตชิแก่กัน
ปวง เพราะฉะนั้นจึงจะต้องละพระราชประเพณีเดิมที่ถือว่าหม
คตานเป็นการเคารพอย่างยิ่งในประเทศสยามนี้เสีย ด้วยทรงพ
มหากรุณาที่จะให้ท่านทั้งหลายได้ความสุข ไม่ต้องทนยากลำบาก
เหมือนบคตานเหมือนอย่างแต่ก่อน แลธรรมเนียมที่หมอบคตาน
ให้เปลี่ยนอิริยาบถเป็นยืนเป็นเดิน ธรรมเนียมที่ถวายบังคม
กราบไหว้นั้น ให้เปลี่ยนอิริยาบถเป็นก้มศีรษะ ธรรมเนียมที่
ที่เดินแลก้มศีรษะนี้ใช้ได้เหมือนกับธรรมเนียมที่หมอบคตานถ
บังคมแลกราบไหว้ บางที่ท่านผู้ที่มีบันดาศักดิ์ซึ่งชอบธรรมเนียม
ที่หมอบคตานกราบไหว้ตามเดิมเห็นว่าดินนี้จะมีความสงสัยสน
ว่า การที่เปลี่ยนธรรมเนียมหมอบคตานให้ยืนให้เดินจะเป็น
เจริญแก่บ้านเมืองด้วยเหตุไร ก็พึงรู้ว่าการที่เปลี่ยนธรรมเนียม
ใหม่ เลิกหมอบคตานให้ยืนให้เดินนั้น เพราะจะให้เห็นเป็นแน่
จะไม่มี การกตชิแก่กันในการที่ไม่เป็นยุติธรรมอีกต่อไป เมือง
ประเทศใดผู้ที่เป็นใหญ่มิได้ทำการกตชิแก่ผู้น้อย เมืองนั้นประ
นั้นก็คงมีความเจริญเป็นแน่ ดังแต่สืบไปพระบรมวงศานุวงศ์
ข้าราชการผู้ใหญ่ผู้น้อยซึ่งจะเฝ้าทูลลอองธุลีพระบาทในพระที่
แลที่เสด็จออกแห่งหนึ่งแห่งใด จงประพฤติตามพระราชบัญญัติ

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดไว้เป็นข้อบัญญัติสำหรับข้าราชการต่อไปจงทุกข้อทุกประการ จึงได้โปรดเกล้าฯ ให้ท่านเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ สมันตพงษ์พิศุทธมหาบุรุษย์รัตนโนดมผู้สำเร็จราชการแผ่นดินตั้งเป็นข้อพระราชบัญญัติไว้สำหรับแผ่นดินต่อไปดังนี้”

พระบรมวงศานุวงศ์หลายพระองค์ ได้ปฏิบัติตามพระราชประสงค์ของรัชกาลที่ ๕ โดยเฉพาะกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ พระอาจารย์กฎหมายสยามได้ทรงสั่งสอนตามพระราชประสงค์ของพระราชบิดา ครั้นต่อมา ภายหลังรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๗๐ โดยความ^๕เกอกูลสนับสนุนจากชากทสันนะทาสและศักดินาแล้ว ^๖รัฐบาลที่ตั้งขึ้นหลายชุด ต่อมา^๗ ได้ทำการฟื้นฟูขนบธรรมเนียมทาสทเล็กแล้วนั้นขึ้นมาอีก^๘ ดังปรากฏในภาพจากนิตยสารหนังสือพิมพ์ นิสิตนักศึกษา^๙นักเรียนก็ถูกบังคับให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม^{๑๐}นั้น ซึ่งท่านย่อมทราบแล้ว คำพิพากษาฎีกาบางฉบับก็มีผู้พิพากษาบางนายได้^{๑๑}ตัดสินคดีโดยอาศัยประเพณีเก่าเป็นข้ออ้างลงโทษผู้ต้องหา ผม^{๑๒}จึงคิดว่าถ้ารัชกาลที่ ๕ มีญาณวิถึ และโดยเฉพาะกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์เห็นการฟื้นฟูขนบธรรมเนียมประเพณีทาส อัน^{๑๓}เป็นการขัดพระราชประสงค์และขัดต่อเจตนารมณ์ทางกฎหมาย^{๑๔}แล้ว พระองค์จะทรงมีความรู้สึกอย่างไร

ข. แม้ในประเทศจีนใหม่ปัจจุบัน ที่เข้าสู่ระบบสัง
นิยมเบื้องต้นแล้ว ท่านก็จะได้ทราบข่าวที่ปรากฏจากเอกสาร
ของสาธารณรัฐแห่งราษฎรจีนเองว่า เมื่อไม่นานมานี้ไป
การรณรงค์ต่อต้านชากัทศนะ “ซงฮือ” อันเป็นชากัทศ
กักตึนา (ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ซงฮือคิดขึ้นในสมัยโบราณ ชน
ประเทศจีนยังมีระบบทาสผสมกับระบบศักดินา) แม้ว่า “หวิ
เปียว” ตัวแทนชากัทศนะนี้จะตายไปแล้ว แต่เขาก็ยังมีลูกส
ตกค้างอยู่ซึ่งทำการเผยแพร่ในประเทศจีน และในบางประเ
อื่นที่เคยมีบุคคลโฆษณาสรรเสริญหลินเปียวอยู่พักหนึ่ง แม
ปารีสท่านอาจสังเกตว่า เมื่อข่าวสารบางกระแสแจ้งว่าหลินเป
ซันเครื่องบินหนีจากประเทศจีนแล้วเกิดอุบัติเหตุเครื่องบิน
ทำให้หลินเปียวกับพวกตายนั้น ผู้สุดท้ายหลินเปียวก็คัดค้าน
นั้นว่าไม่จริง เพราะลุ่มหลงทศนะศักดินาของหลินเปียวอย
หลับหูหลับตา

ก่อนนั้นขึ้นไปการอภิวัฒน์ใหญ่ทางวัฒนธรรมของ
ชนผู้ไร้มบติจีน ได้ทำการต่อสู้บุคคลที่มีชากัทศนะศักดิ
และชากความคิดนายทุนที่แทรกตัวเข้ามาอยู่ในพรรค ฯ อ
หลิวเซ่าฉี อดีตรองหัวหน้าพรรค ฯ, เป็งเซ็ง อดีตนา
เทศมนตรีปักกิ่ง, ลิวฉิ่งอี่ อดีตเลขาธิการคณะกรรมการ

ไอส์นติกภาพโลก และอดีตกรรมการสันติภาพโลก (WPC) ๗ และได้ฟื้นฟูการณรงค์ต่อต้านหลัอิสาน อดีตหัวหน้าพรรคฯ ระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๘ - ๑๙๓๐ (ก่อนหวังหมิง และก่อนเหมา- อุตงเป็นหัวหน้าพรรคใน ค.ศ. ๑๙๓๕) บทความของบุคคล ๑๗ เคยมีผู้แปลเป็นภาษาอื่นในบางประเทศ

เมื่อกล่าวถึงแนวทางทุนนิยมของหลิวเซาเจี๋ยย่อหมายถึงทัศนะนายทุนศักดินาด้วยซึ่งแสดงออกถึงการผูกขาดอภิวัฒน์และการกวาดล้างคุณภาพแห่งพวกของตนโดยเฉพาะ ประจักษ์ต่อคำที่ชอบการผูกขาดและโฆษณาสินค้าน้ำ หลิวเซาเจี๋ยเคยสอนนักเรียนว่า “ชาวคอมมิวนิสต์เป็นผู้ที่ได้รับการหล่อหลอมเป็นพิเศษ” ซึ่งผิดจากคำสอนของมาร์กซ์เลนินที่สอนว่า ชาก- ทัศนะของบุคคลที่เกิดมาในสังคมเก่ายังไม่หมดไปง่ายๆ จึงต้องทำการสำรวจตนเป็นเบื้องต้น เพื่อแก้ไขขัดขาดเก่า โดยฟื้นฟูอยู่เสมอ หนังสือที่หลิวเซาเจี๋ยเขียนไว้ให้ชื่อว่า “จะเป็นคอมมิวนิสต์ที่ดีได้อย่างไร” (HOW TO BE A GOOD COMMUNIST). นั้นมีชากทัศนะศักดินาและชากนายทุนศักดินา ๑๗ นายทุนสมัยใหม่เจือปนอยู่มาก ฉะนั้นการอภิวัฒน์ใหญ่ทาง วัฒนธรรมของชนชั้นผู้ไร้สมบัติจึงจะจัดทำขึ้นใหม่อีกเล่ม หนึ่ง ให้ชื่อว่า “จะเป็นคอมมิวนิสต์ที่แท้จริงได้อย่างไร” (HOW TO BE A REAL COMMUNIST)

ส่วนหลัธิ์ชาน อคิตหัวหน้าพรรค ฯ นั้นแนวทางข
เขาเรียกกันว่า “เอียงซ้ายจัด” แต่กัตั้งอยู่บนรากฐานแ
ซาคทศนะคักคินา (ดูหมายเหตุทำยบทความนี้)

๒.๘ เมื่อระบบทาสในยุโรปตะวันตก ได้เสื่อมลงใ
ปลายสมัยอาณาจักรโรมันโดยระบบคักคินาได้พัฒนาขึ้นมาเท
ทีแล้ว แต่ซาคทศนะทาสยังคงเหลืออยู่ในระบบคักคินาเป็
เวลาช้านานหลายศตวรรษ

ต่อมาในปลายสมัยยุคกลางของยุโรปตะวันตก คือ เม
ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ ๑๓ (ประมาณ ๗๐๐ ปีมาแล้ว) ได้
บุคคลจำพวกที่ออกสำเนียงตามภาษาฝรั่งเศสว่า “*บัวร์วัวส์*
เขียนเป็นอักษรฝรั่งเศสว่า “BOURGEOIS” คือ พ่อค้าและ
ประกอบหัตถกรรมที่อยู่ในย่านตลาดการค้า ซึ่งเรียกว่า “*บัวร์ก*
เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศสว่า “BOURG” คำนี้เทียบได้กับคำไท
ว่า “*บัวร์*” ฉะนั้น “*บัวร์วัวส์*” เทียบได้กับคำไทยว่า “*ชาวบัวร์*
ได้เป็นผู้เริ่มแรกในการจัดตั้งเป็นขบวนการต่อต้านเผด็จกา
คักคินาซึ่งปกครองท้องที่ ชาวบัวร์ได้รวมกำลังกันเป็นองค์กรกา
ร่วมที่เรียกเป็นภาษาฝรั่งเศสว่า “*กอมมูน*” (COMMUNE
ซึ่งแผลงมาจากคำลาติน “COMMUNIS” อันเป็นองค์กรที่ชา
บัวร์ผนึกกำลังกันเพื่อป้องกันผลประโยชน์ของตน และต่อสู้เจ้

ศักดิ์นาท้องถิ่น เพื่อมีอิสระในการปกครองท้องถิ่นของตนเอง
ออกต่างหากจากเผด็จการของเจ้าศักดินาท้องถิ่น แต่ยังคงยอมขึ้น
ตรงต่อพระราชาธิบดีซึ่งเป็นประมุขสูงสุดของรัฐ การต่อสู้
ชีวิตที่ทันทานคือต้านไม่ยอมอ่อนข้อให้เจ้าศักดินาท้องถิ่น การ
ต่อสู้ได้ใช้เวลายาวนาน ชาวบุรีจึงได้รับสัมปทานจากพระราช
าธิบดีให้มีสิทธิปกครองท้องถิ่นของตนเองอันเป็นประวัติระบบ
เทศบาลในฝรั่งเศสและในหลายประเทศของยุโรปตะวันตก

ชาวบุรีก็หมดสภาพเป็นข้าไพร่ของเจ้าศักดินาแห่งท้องถิ่น
โดยพระราชาธิบดีรับรองให้มีฐานันดรที่ ๓ ของสังคม คือ
เป็นฐานันดรที่ตกลงมาจากขุนนางบรรพชิต และขุนนางฆราวาส
คือมีสภาพเป็นชนชั้นกลางระหว่างฐานันดรสูงกับผู้ไร้สมบัติ
(PROLETARIAT) ซึ่งยังคงมีฐานะเป็นข้าไพร่ของเจ้าศักดินา
ท้องถิ่น กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ ชาวบุรีมีฐานะเป็นนายทุน
ชั้นกลาง ต่อมาชาวบุรีได้พัฒนาเครื่องมือหัตถกรรมให้มี
สมรรถภาพดีขึ้นตามลำดับ ได้ขยายการค้ากว้างขวางขึ้น
สะสมสมบัติเป็นทุนได้มากขึ้น และเมื่อได้เกิดมีผู้ประดิษฐ์
เครื่องมือใช้พลังไอน้ำในปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ ชาวบุรีก็
อาศัยทุนอันเป็นสมบัติที่สะสมไว้นั้นเป็นเจ้าของอุตสาหกรรม
และวิสาหกิจสมัยใหม่ สภาพของชาวบุรีซึ่งเดิมเป็นเพียง

นายทุนชั้นกลางจึงได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปเป็นนายทุนใหญ่
สมัยใหม่

แม้สภาพของชาวบุรีหรือ буржуа ได้เปลี่ยนไปจากเดิม
แล้ว ซึ่งในภาษาสามัญยังหมายถึงคนชั้นกลางก็ดี แต่ในตำรา
วิทยาศาสตร์สังคมก็ยังคงเรียกนายทุนสมัยใหม่ตามศัพท์เดิมว่า
“ буржуа ” และชนชั้นนายทุนใหญ่สมัยใหม่ว่า “ буржуа ”
(BOURGEOISIE) ตำราวิทยาศาสตร์สังคมที่เขียนเป็นภาษา
อังกฤษและภาษาเยอรมันก็ใช้วิธีทับศัพท์คำฝรั่งเศสดังกล่าวนี้
เพื่อเรียกชนชั้นนายทุนใหญ่สมัยใหม่ซึ่งมีความหมายเฉพาะใน
ทางวิทยาศาสตร์สังคม เองเกลส์ได้ทำฟุ่ตโน้่นอธิบายความ
หมายของคำนี้ว่า

“ буржуа (BOURGEOISIE) หมายถึงชน
ชั้นนายทุนสมัยใหม่ เจ้าของปัจจัยการผลิตของ
สังคมและเป็นนายจ้างของแรงงาน ”

เพื่อกระจ่างแจ้งยิ่งขึ้น ขอให้ท่านศึกษาประวัติลัทธิ
เศรษฐกิจเบื้องต้น ท่านก็จะพบว่าระบบทุนสมัยใหม่ได้ก่อตัว
จาก “ ระบบทุนพาณิชย์ ” (CAPITALISME COMMERCIAL)
แล้ว “ ระบบทุนการค้า ” (CAPITALISME

FINANCIER) แล้วก็มาถึง “ระบบทุนอุตสาหกรรม”
(CAPITALISME INDUSTRIEL)

ส่วนชนชั้นผู้มีทุนน้อยมีชื่อเรียกว่า “เปอติเตอะ บูร-
วัวซี” (PÉTITE BOURGEOISIE) และนายทุนชั้นกลางมี
ชื่อเรียกว่า “มัวแยนน์ บูรวัวซี” (MOYENNE BOURGEO-
ISIE)

ฉะนั้น ผมจึงได้กล่าวไว้ในหนังสือ “ว่าด้วยความเป็น
อนิจจังของสังคม” ว่า “บรวัวซี” ไม่ใช่ชนชั้น “กรรมพิ”
หากเป็นชนชั้นเศรษฐกิจสมัยใหม่ ซึ่งผมถ่ายทอดเป็นศัพท์
ไทยใหม่ว่า “เจ้าสมบัติ”

เมื่อชนชั้นเจ้าสมบัติได้เป็นเจ้าของอุตสาหกรรมสมัย
ใหม่ที่ใช้เครื่องจักรกลสลับซับซ้อนมากขึ้น จำต้องใช้คนงาน
ที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เครื่องจักรกล เพราะถ้าจะใช้
ข้าไพร่ที่ชินต่อการใช้เครื่องมือหัตถกรรมตามระบบศักดินาก็
ไม่สามารถที่จะทำให้ชนชั้นเจ้าสมบัติได้ผลผลิตอันเป็นกำไรได้
มากขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้คนงานได้มีเสรีภาพ
* มากกว่าข้าไพร่

ท่านที่ใช้สามัญสำนึกย่อมทราบได้ว่าชนชั้นเจ้าสมบัติ
* นั้นเป็นคนจำนวนน้อยในสังคม ฉะนั้นแม้ชนชั้นเจ้าสมบัติเห็น

ความจำเป็นต้องเปลี่ยนระบบศักดินามาเป็นระบบประชาธิปไตย แต่โดยลำพังชนชั้นชนกษัตริย์ย่อมไม่เป็นพลังเพียงพอ คือ จำต้องอาศัยข้าไพร่ตามระบบศักดินาที่เป็นคนจำนวนมากส่วนข้างมากของสังคม ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะทำให้ข้าไพร่เกิดมีสำนึกในชนชั้นข้าไพร่ของตนที่ถูกกดขี่ข่มเหงจากระบบศักดินา และให้เกิดจิตสำนึกในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษยชาติของตนที่จะต้องมีความเสมอภาคกับเพื่อนมนุษย์ในสังคม และมีสิทธิเสรีภาพคือสิทธิประชาธิปไตย ในการนี้บทความของนักปรัชญาหลายคนในปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ อาทิ “ฮอบบส์” (HOBBS), “ล็อกคีย์” (LOCKE), และในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ อาทิ มองเตสกีเยอ (MONTESQUIEU), ดีเดอโรต์ (DIDEROT) วอลแตร์ (VOLTAIRE) จ. - จ. รูสโซ (J.J. ROUSSEAU) ได้มีอิทธิพลที่ทำให้ราษฎรจำนวนมากไม่น้อยเกิดจิตสำนึกที่ต้องการความเสมอภาคกับเพื่อนมนุษย์ในสังคมและสิทธิเสรีภาพ นักปรัชญาเหล่านี้ ไม่ใช่เป็นนายทุนมั่งมีมีเงินมหาศาล ท่านแสดงทัศนะเพื่อประชาธิปไตยของราษฎร มิใช่เพื่อชนชั้นเจ้าสมบัติโดยเฉพาะ

ชนชั้นเจ้าสมบัติจึงร่วมกับราษฎรที่มีทัศนะประชาธิปไตย ทำการต่อต้านเผด็จการศักดินา เพื่อเปลี่ยนมาเป็นระบบประชา-

ธิปไตย เจ้าศักดินาของประเทศโดยอมเปลี่ยนแปลงโดยสันติวิธี
การอภิวัฒน์โดยใช้กำลังอาวุธก็มีได้เกิดขึ้น แต่เจ้าศักดินาใดคือตั้ง
เกาะแน่นอยู่ตามระบบเผด็จการศักดินาของตน การอภิวัฒน์โดย
ใช้กำลังอาวุธจึงเกิดขึ้น อาทิการอภิวัฒน์ฝรั่งเศสใน ค.ศ. ๑๗๘๙

๒.๙ การอภิวัฒน์ใหญ่ฝรั่งเศสครั้งกระนั้นที่ได้ก่อ
ระบบประชาธิปไตยขึ้นได้ส่งผลสะท้อนไปยังพลเมืองส่วนมาก
ของหลายประเทศในยุโรปที่ตื่นตัว โดยการต่อต้านระบบเผด็จ
การศักดินาที่แสดงออกเป็นรูปธรรมหลายประการ อาทิ ได้
ประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและของพลเมือง ฉบับ
ค.ศ. ๑๗๘๙ ซึ่งให้สิทธิเสรีภาพและเสมอภาคแก่พลเมืองทาง
นิติบัญญัติ

รัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ขบวนการประชาธิปไตยของ
ฝรั่งเศสประกาศขึ้น เมื่อ ค.ศ. ๑๗๙๑ นั้น ได้เปลี่ยนระบบ
สมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ
โดยมีพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๖ เป็นพระมหากษัตริย์ต่อไป แต่ใน
ค.ศ. ๑๗๙๒ พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๖ ได้แอบขอร้องให้จักรพรรดิ
ออสเตรียส่งกองทัพมาช่วยตนเป็นเหตุให้เกิดสงครามระหว่าง
ฝรั่งเศสฝ่ายหนึ่งกับออสเตรียซึ่งมีปรัสเซียเป็นพันธมิตรอีกฝ่าย
หนึ่ง ราชฎากรุงปารีสจึงเรียกร้องให้สภาผู้แทนราษฎรปลด

พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๖ ออกจากตำแหน่งพระมหากษัตริย์ ครั้นแล้ว
จึงได้ประกาศสาธารณรัฐฝรั่งเศสขึ้น เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน
ค.ศ. ๑๗๙๒ แล้วต่อมาสภาผู้แทนราษฎรจึงได้พิจารณาคดีว่า
หลุยส์ที่ ๑๖ มีความผิดฐานทรยศต่อชาติ ต้องโทษประหาร
ชีวิตเมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ค.ศ. ๑๗๙๓ ครั้นเมื่อพระเจ้า-
หลุยส์ที่ ๑๖ ถูกประหารชีวิตแล้ว พระราชาธิบดีอังกฤษ,
สเปน, โปรตุเกส, ฮอลแลนด์, เนเปิลส์, ปรัสเซีย, ออสเตรีย
จึงรวมกันเป็นพันธมิตรยกกองทัพมาประชิดประเทศฝรั่งเศส
เพื่อแทรกแซงกิจการภายใน

รัฐบาลอภิวังฝรั่งเศสได้ระดมพลเมืองเป็นทหารเพื่อ
ต่อสู้ป้องกันปิตุภูมิ แต่โดยที่ไม่มีนายทหารของฝ่ายอภิวัง
เพียงพอจึงจำต้องใช้ทหารที่เคยมาจากระบบเก่า รัฐบาล
อภิวังจึงคิดวิธีให้มี “*กรรมการราษฎร*” (COMMISSAIRE
DU PEUPLE) เป็นผู้นำทางการเมืองประจำกองทัพซึ่งผู้บังคับ
บัญชาฝ่ายทหารต้องเชื่อฟัง

(ต่อมาเมื่อรัสเซียได้มีการอภิวังตุลาคม ๑๙๑๗ แล้ว
ก็ได้นำวิธีการราษฎรของการอภิวังฝรั่งเศสนั้นไปประยุกต์แก่
กองทัพโซเวียต ซึ่งหลายประเทศในค่ายสังคมนิยมก็ได้เอาตัว
อย่างนั้นเช่นกัน)

การอภิวัดณ์ใหญ่ฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๗๘๙ ที่สถาปนาระบบ
ประชาธิปไตยขึ้นนั้นมิเพียงมีผลสะท้อนไปยังหลายประเทศใน
ยุโรปตะวันตกเท่านั้น หากต่อมามีผลสะท้อนไปยังยุโรปตะวัน-
ออก รวมทั้งรัสเซียและในเอเชียด้วย ท่านที่ศึกษาประวัติ
ศาสตร์ ย่อมทราบถึงสาระสำคัญที่นักอภิวัดณ์รัสเซียและเอเชีย
ได้รับอิทธิพลจากการอภิวัดณ์ประชาธิปไตยนั้น แม้แต่เรื่อง
ที่ดูเหมือนผิวเผินเช่นเพลงอภิวัดณ์ฝรั่งเศส ก็ปรากฏว่าพรรค
สังคมนิยมประชาธิปไตยรัสเซียในขณะที่ยังมิได้แตกแยกออกเป็น
บอลเชวิค กับเมนเชวิคนั้นก็ใช้ทำนองเพลง “มาเซย์เยส” อัน
เป็นเพลงอภิวัดณ์ฝรั่งเศส (ต่อมาเป็นเพลงชาติของฝรั่งเศส)
นั้นเป็นเพลงอภิวัดณ์รัสเซียโดยเปลี่ยนเนื้อร้องเป็นคำรัสเซีย
ต่อมาการอภิวัดณ์ประชาธิปไตยฝรั่งเศสก็มีผลสะท้อนไปยัง
เอเชียและอีกหลายประเทศในโลก โดยเฉพาะประเทศจีนนั้น
ก่อนที่นาย “เหี้ยเอ๋อ” แต่งเพลงอภิวัดณ์ของจีนขึ้นโดยเฉพาะ
นั้น คณงานอภิวัดณ์จีนก็ใช้ทำนองเพลง “มาเซย์เยส” ของ
ฝรั่งเศสเป็นเพลงอภิวัดณ์ของคณงานจีนแต่เปลี่ยนเนื้อร้องเป็น
คำจีน

๒.๑๐ ในการวิเคราะห์ขบวนการอภิวัดณ์ใดๆ นั้นควร
พิจารณาจำแนกส่วนต่างๆ ที่ประกอบขบวนการนั้นประจุกทำ

การวิจัย “กายวิภาค” ของขบวนการอภิวัดณ์นั้น อันเป็นวิธี
วิทยาศาสตร์แห่งการวิเคราะห์สภาพทั้งหลาย รวมทั้งสังคมของ
มนุษย์ด้วย ดังนั้นนักวิทยาศาสตร์สังคมในสมัยโบราณก็ดี ใน
สมัยปัจจุบันก็ดี จึงได้ส่งสอนให้ผู้ที่ทำการวิเคราะห์ตั้งทัศนะ
โดยปราศจากคติอุปทาน (PRECONCEIVED IDEA) เพราะ
ถ้าผู้ใดตั้งทัศนะอุปทานมาก่อนก็จะมองเห็นคนอื่นที่เป็นมิตร
ให้เป็นศัตรูไปทั้งหมด ผู้นั้นก็จะไม่รู้ว่ามีใครเป็นศัตรูและเป็น
มิตร การต่อต้านเผด็จการก็ไม่มีทางสำเร็จได้ โดยเฉพาะ
ขบวนการอภิวัดณ์ประชาธิปไตยฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๗๘๙ นั้น เรา
อาจจำแนกส่วนต่างๆ ออกเป็นหลายจำพวกดังต่อไปนี้

ก. จำพวกที่ ๑ ได้แก่แก่นก่ออภิวัดณ์ที่ต้องการประชาธิปไตย
สมบูรณ์ ทั้งทางนิติบัญญัติและพฤตินัย คือ “บาเบฟ” เกิด
ค.ศ. ๑๗๖๐ (ก่อนมาร์กซเกิด ๕๘ ปี) เมื่อก่อนอภิวัดณ์ ๑๗๘๙
บาเบฟทำงานเป็นเสมียนของเจ้าที่ดินมีหน้าที่เร่งรัดให้ชาวนา
เสียค่าเช่านาให้เจ้าที่ดินแต่โดยที่ท่านผู้นี้เห็นความไม่เป็นธรรม
ของระบบศักดินา ท่านจึงเข้าร่วมขบวนการอภิวัดณ์ประชาธิปไตย
นั้น บาเบฟได้ชี้ให้เห็นว่า ประชาธิปไตยทางการเมือง
โดยนิติบัญญัติท่านนั้นไม่ใช่ประชาธิปไตยแท้จริง เพราะ
ในทางพฤตินัย ผู้ใดมีทุนมากก็สามารถใช้สิทธิประชา-

ธิปไตยได้มากกว่าคนมีทุนน้อย และผู้ไร้สมบัติยากจน
 ท่านเห็นว่า ประชาธิปไตยจะสมบูรณ์ก็ต้องให้ปวงชนมี
 ความเสมอภาคกันในทางปฏิบัติ ในการนั้นก็จำเป็นต้องให้
 บัณฑิตการผลิตทั้งหลายเป็นกรรมสิทธิ์ร่วมของสังคม เพื่อ
 บรรลุเป้าหมายนี้ ท่านจึงได้จัดตั้งสมาคมที่เรียกว่า “สมาคม
 ของผู้เสมอภาค” (SOCIETE DES EGAUX) เตรียมทำ
 การรัฐประหารเพื่อโค่นล้มรัฐบาล ซึ่งขณะนั้นบริหารโดย
 “คณะอำนาจการ” (DIRECTOIRE) รัฐบาลจึงจับตัวบาเบฟ
 ขึ้นศาลตัดสินประหารชีวิตฐานเตรียมการโค่นล้มรัฐบาลโดยใช้
 กำลังอาวุธ เมื่อ ค.ศ. ๑๗๙๗ แต่คนงานฝรั่งเศสส่วนหนึ่งก็ได้
 โหมฆณาถัทธิของบาเบฟโดยสันติวิธีได้ต่อๆ มา (ในสมัยต่อมา
 เทศบาลกรุงปารีสได้ตั้งชื่อถนนหนึ่งว่า “บาเบฟ” เพื่อเป็น
 อนุสรณ์แก่ท่านผู้นี้ สถานีรถไฟใต้ดินจาก โทรกาเดโรไปยัง
 เอตวอลก็มีชื่อว่า “บาเบฟ”)

ข. จำพวกที่ ๒ ได้แก่พวกที่ต้องการให้ประชา-

ธิปไตยคงอยู่ในรูปประชาธิปไตยของชนชั้นเจ้าสมบัติ โดย
 กำหนดเงื่อนไขไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ. ๑๗๙๑ ว่าพลเมือง
 จะต้องมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนได้ก็เฉพาะผู้ที่เสียภาษี
 ออกรทางตรง (CONTRIBUTION DIRECTE) เป็นอัตรา

เท่ากับค่าแรงงาน ๓ วันเป็นอย่างน้อย ในทางปฏิบัติผู้ที่เสียภาษีอากรทางตรงคือผู้เป็นเจ้าของ หรือผู้ครองอสังหาริมทรัพย์ คือได้แก่นายทุนน้อยขึ้นไป ส่วนคนงานและผู้ไร้สมบัติแม้เสียภาษีอากรทางอ้อมก็ไม่อยู่ในข่ายแห่งการมีสิทธิ วิธีออกเสียงชนิดนี้ภาษากฎหมายของวิชารัฐธรรมนุญเรียกว่า "SUFFRAGE CENSITAIRE" คำว่า "SUFFRAGE" แปลว่าการออกเสียง คำว่า "CENSITAIRE" แปลว่าผู้เสียส่วยให้แก่เจ้าศักดินา วิธีออกเสียงชนิดนี้จึงถ่ายทอดเป็นภาษาไทยได้ว่า "วิธีออกเสียงแบบคนส่วย" จึงแสดงว่า เจ้าสมบัติจำพวกประชาธิปไตยชนิดนี้มีซากทัศนศาสตร์ศักดินาหลายคนในจำพวกนี้ ได้ร่วมกับบุคคลที่ไม่ใช่เจ้าสมบัติ แต่มีซากทัศนศาสตร์ศักดินาตกค้างอยู่สนับสนุนเกอกุลให้ระบบเผด็จการศักดินาฟื้นคืนมาอีก ดังที่ผมจะกล่าวในข้อ ง.

ก. จำพวกที่ ๓ ได้แก่ผู้ต้องการให้พลเมืองชายมีสิทธิออกเสียงได้โดยทั่วไป (SUFFRAGE UNIVERSEL) และสำเร็จได้โดยรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐฝรั่งเศสฉบับ ๑๗๙๓

ง. จำพวกที่ ๔ ได้แก่ผู้ที่มีซากทัศนระบบทุนศักดินา (FEUDAL CAPITALISM) ซึ่งขัดขวางมิให้ประชาธิปไตยดำเนินก้าวหน้าไปสู่ประชาธิปไตยสมบูรณ์ พวกนี้

ก็ก่อกองให้ระบบเผด็จการศักดินาฟื้นคืนชีพขึ้นมาอีกหลายครั้ง ซึ่งเป็นผลให้พวกนายทุนชนชั้นนี้เป็นเจ้าสมบัติใหญ่สมัยร่ำรวยยิ่งขึ้นอีก อาทิ

(๑) ใน ค.ศ. ๑๗๙๙ นายพลนโปเลียน โบนาปาร์ต ได้อาศัยกำลังทหารของตน และโดยความสนับสนุนของผู้แทนราษฎร แล้วประกาศใช้รัฐธรรมนูญใหม่ โดยมีสภาพต่างๆ ต่างตั้งโดยคณะอภิมุขรัฐเรียกว่า “กงสุลาต” (CONSULAT) ตามเยี่ยงโรมัน คณะนั้นประกอบด้วยกงสุล ๓ คน อยู่ในตำแหน่ง ๑๐ ปี นายพลโบนาปาร์ตเป็นกงสุลคนที่ ๑ ซึ่งรวบรวมอำนาจรัฐไว้ในมือของตนเอง ขึ้นต่อไปก็เอาอย่างผู้เผด็จการโรมันคือตนเป็นกงสุลแต่ผู้เดียว แล้วสภาพที่ตนตั้งขึ้นจากซากที่คณะศักดินาได้สนับสนุนให้เป็นกงสุลตลอดชีวิต ต่อมาสภาพนั้นได้สนับสนุนให้เป็นกงสุลตลอดชีวิต ที่มีสิทธิแต่งตั้งบุคคลที่จะเป็นกงสุลคนต่อไปได้ ซึ่งเท่ากับเป็นจักรพรรดินั้นเอง ครั้นแล้วก็ไม่เป็นการยากที่สภาชนชั้นนี้ได้ลงมติเปลี่ยนชื่อตำแหน่งกงสุลที่มีสิทธิอย่างจักรพรรดิ ทรงพระนามว่า “นโปเลียนที่ ๑” แม้จะมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ตั้งสภาพต่างๆ ไว้ แต่นโปเลียนที่ ๑ ก็เรียกประชุมนานๆ ครั้งหนึ่ง โดยทรงปกครองประเทศฝรั่งเศสอย่างระบบเผด็จการส่วนพระองค์ เรียก

ตามภาษาฝรั่งเศสว่า "DICTATURE PERSONNELLE"

นโปเลียนมิได้หยุดยั้งสงครามป้องกันปฏิวัติเท่านั้น หากทำสงครามรุกรานประเทศอื่น ๆ อย่างไม่หยุดยั้ง ผลเมื่อฝรั่งเศสต้องถูกเกณฑ์เป็นทหารซึ่งล้มตายบาดเจ็บจำนวนมาก ส่วนเจ้าสมบัติจำนวนหนึ่งก็พากันร่ำรวยในการขายอาวุธยุทโธปกรณ์ และการให้รัฐบาลกู้ยืมเงิน เจ้าสมบัติจำพวกนี้ก็พัฒนาเป็นนายทุนอุตสาหกรรมและนายธนาคารใหญ่ยิ่งขึ้น

(๒) ใน ค.ศ. ๑๘๑๔ นโปเลียนนำทัพฝรั่งเศสพ่ายแพ้แก่ประเทศพันธมิตรสมัยนั้น จึงต้องสละราชสมบัติครั้งแรก ไปอยู่ที่เกาะเอลบา เจ้าฟ้าซึ่งเป็นท่านเจ้าเขตแห่งโปรวองซ์ (COMTE DE PROVENCE) แห่งราชวงศ์บูร์บองสายเซซูลา (BRANCHE AINEE) หรือ LEGITIMISTE ได้รับความสนับสนุนจากประเทศพันธมิตร และเจ้าสมบัติใหญ่ชากส์คณะคัดค้านขึ้นครองราชทรงพระนามว่า "หลุยส์ที่ ๑๘" ต่อมานโปเลียนกลับมาจากเกาะเอลมาขึ้นครองราชย์อีก หลุยส์ที่ ๑๘ ต้องเสด็จหนีไป ต่อมานโปเลียนแพ้ในการรบที่วอเตอร์ลู แล้วต้องสละราชสมบัติเป็นครั้งที่ ๒ ถูกอังกฤษจับไปขังไว้ที่เกาะเซนต์เฮลเลนา ครั้นแล้วหลุยส์ที่ ๑๘ จึงกลับมาทรงราชย์อีก จนสวรรคตใน ค.ศ. ๑๘๒๔ เจ้าฟ้าซึ่งเป็นท่านเจ้าเขต

อาร์ทัวส์ (COMTE D'ARTOIS) แห่งราชวงศ์บูร์บองสาย-
เชษฐาขึ้นครองราชย์ ต่อไปทรงพระนามว่า "ชาร์ลที่ ๑๐"
พระองค์ได้ฟื้นฟูระบบเผด็จการศักดินาขึ้นมาเต็มที่ ทรงตัดสิทธิ
เสรีภาพของราษฎรหลายอย่าง นักประชาธิปไตยที่ไม่ใช่เจ้า
สมบัติได้ร่วมกับราษฎรทำการต่อต้านระบบเผด็จการศักดินา
ของราชวงศ์บูร์บองสายเชษฐา

(๓) ใน ค.ศ. ๑๘๓๐ ฝ่ายเจ้าสมบัตินายธนาคารใหญ่
ที่ "ลาฟิตต์" และ "รอทชิลด์" เห็นว่าถ้าปล่อยให้ขบวนการ
ประชาธิปไตยของราษฎรขยายตัวต่อไป ระบบเผด็จการศักดินา
ของราชวงศ์บูร์บองสายเชษฐาจะต้องล้มแล้วจะนำไปสู่การ
ทำลายระบบทุนของตนด้วย ดังนั้นจึงได้สมคบกับเจ้าฟ้าหลุยส์-
ฟิลิปป์แห่งราชวงศ์บูร์บองสายอนุชา (BRANCHE CADETTE)
ทำการโค่นล้มพระเจ้าชาร์ลส์ที่ ๑๐ แห่งสายเชษฐาแล้ว เจ้าฟ้า-
หลุยส์ฟิลิปป์ขึ้นครองราชย์ทรงพระนามว่า หลุยส์ฟิลิปป์ที่ ๑
พระองค์ได้สถาปนาระบบปกครองผสมระหว่างเผด็จการศักดินา
กับนายธนาคารใหญ่

เมื่อไม่กี่เดือนมานี้ นิตยสารฝรั่งเศสชื่อ "ปารีส แมตซ์"
ก็นำประวัติของตระกูล "รอทชิลด์" (ROTHCHILD) มหา-
เศรษฐีเจ้าของธนาคารใหญ่ในสากลที่ลือนามมาช้านานเกือบ

๒๐๐ ปี และสมาชิกแห่งตระกูลนี้หลายคนได้รับฐานันดรศักดิ์
จากพระราชอาชิตีหลายประเทศให้มีฐานันดรศักดิ์ เจ้าศักดิ์
เป็น "บารอง" นั้น ได้เคยให้เงินยืมจำนวนหลายล้านแฟรงค์
แก่เจ้าฟ้าหลุยส์ฟิลิปป์ในการใช้จ่ายเพื่อร่วมชบวนการล้มพระ
เจ้าชาร์ลที่ ๑๐ แล้วเจ้าฟ้านั้นขึ้นทรงราชย์ตั้งเกล้าแล้ว "บารอง"
(BARON) คนนั้นจึงเป็นพระสหายใกล้ชิดกับพระเจ้าหลุยส์
ฟิลิปป์ (ตรงตามความหมายคำว่า "เศรษฐี" สมัยพุทธกาล
ถือว่าเศรษฐีเป็นพระสหายของพระราชา) ต่อมาพระเจ้าหลุยส์
ฟิลิปป์ต้องสละราชสมบัติใน ค.ศ. ๑๘๔๘ โดยมีการสถาปนา
ระบบสาธารณรัฐขึ้นเป็นครั้งที่ ๒ ในฝรั่งเศส เจ้าฟ้าหลุยส์
นโปเลียน หลานลุงของนโปเลียนที่ ๑ ก็ได้ยืมเงินจำนวน
หลายล้านแฟรงค์จากบารองรอชโชลต์มาใช้จ่ายในการสมัค
เลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี อันเป็นผลให้เจ้าฟ้าองค์นี้ได้รับ
เลือกตั้งเป็นประธานาธิบดี ดำเนินการปกครองเผด็จการส่วน
พระองค์อย่างสมเด็จเจ้าผู้สูง ครั้นแล้วก็ทรงกระทำรัฐ
ประหารล้มสาธารณรัฐ สถาปนาพระองค์ขึ้นเป็นจักรพรรดิ
ทรงพระนามว่า นโปเลียนที่ ๓ ทรงราชย์ต่อมาจนถึง ค.ศ.
๑๘๗๐ จึงต้องสละราชสมบัติ เพราะนำทัพฝรั่งเศสเข้ารบแพ้
ปรัสเซียกับพันธมิตร (ต่อมาร่วมกันจัดตั้งเป็นจักรวรรดิ

เยอรมัน (GERMAN EMPIRE)

๒.๑๑ แม้ว่าประชาธิปไตยที่สถาปนาขึ้นในยุโรปตะวันตกสมัยนั้นจะเป็นเพียงประชาธิปไตยทางนิตินัย แต่ประชาชนได้สิทธิประชาธิปไตยในการแสดงความคิดเห็นที่จะให้ประชาธิปไตยสมบูรณ์ขึ้นในทางพฤตินัยด้วย อันสิทธิเช่นนั้นที่ราษฎรไม่เคยมีในสมัยเผด็จการทาสและศักดินา

ดังนั้นต่อจาก “บาเบฟ” จึงได้มีผู้แสดงทัศนะที่จะปรับปรุงให้เป็นธรรมยิ่งขึ้นโดยให้ปัจจัยการผลิต, (ฝ. MOYENS DE PRODUCTION, อ. MEANS OF PRODUCTION) เช่น ที่ดิน, อุตสาหกรรม, วิสาหกิจ, เป็นกรรมสิทธิ์ส่วนรวมของสังคม ซึ่งมนุษย์ในสังคมออกแรงร่วมมือกันในการผลิตเพื่อให้ได้มาซึ่งปัจจัยในการดำรงชีพตามความเป็นธรรม ในระยะแรก ๆ ก็ยังมีได้มีชื่อเฉพาะว่าลัทธิเช่นว่านั้นก็มีชื่ออย่างไรก็เรียกตามชื่อของผู้เป็นเจ้าของลัทธินั้น

ต่อมาใน ค.ศ. ๑๘๒๖ วารสารอังกฤษชื่อ “CO-OPERATION MAGAZINE” ได้เรียกลัทธิเศรษฐกิจจำพวกนี้ว่า “SOCIALISM” ครั้นแล้วใน ค.ศ. ๑๘๓๒ วารสารฝรั่งเศสชื่อ “GLOBE” ได้เรียกลัทธิจำพวกนี้ว่า “SOCIALISME” ตั้งแต่

นี้หมากมีผู้ใช้ศัพท์อังกฤษ และฝรั่งเศสนี้เรียกลัทธิจำพวก
ดังกล่าวที่เป็นอยู่ในสมัยนั้นและที่จะเป็นไปในสมัยต่อมา แต่
ได้ใช้ศัพท์นั้นเรียกย้อนหลังไปถึงลัทธิที่มีผู้คิดขึ้นทำนอง
โซเชี่ยลลิสม์ตั้งแต่สมัยโบราณกาลเป็นต้นมา เดิมในประเทศไทย
เรียกลัทธิจำพวกที่กล่าวนี้ โดยทับศัพท์ทั้งภาษาอังกฤษและ
ฝรั่งเศสดังกล่าวนี้ แต่ภายหลัง พ.ศ. ๒๔๗๕ จึงมีผู้ถ่ายทอด
เป็นศัพท์ไทยว่า “สังคมนิยม”

สังคมนิยมมีมากมายหลายชนิด ซึ่งในตำราเกี่ยวกับ
ลัทธิเศรษฐกิจได้ประมาณว่ามีราว ๘๐ ชนิด เราอาจจัดเป็น
จำพวกใหญ่ได้ดังต่อไปนี้ คือ จำพวกสังคมนิยมศักดินา
(FEUDAL SOCIALISM) จำพวกสังคมนิยมผู้มีทุนน้อย
(PETIT - BOURGEOIS SOCIALISM), จำพวกสังคมนิยม
จารีตนิยม (CONSERVATIVE SOCIALISM), จำพวกสังคม
นิยมเจ้าสมบัติ (BOURGEOIS SOCIALISM) จำพวกสังคม
นิยมเพียงแต่อุดมคติ (UTOPIAN SOCIALISM), จำพวกสังคม
นิยมของชนชั้นผู้ไร้สมบัติ (PROLETARIAN SOCIALISM)
จำพวกสังคมนิยมวิทยาศาสตร์ (SCIENTIFIC SOCIALISM)
จำพวกสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ (COMMUNIST SOCIALISM)
 ฯลฯ

โดยเฉพาะในประเทศฝรั่งเศสภายหลังที่บาเบิฟตายแล้ว
นั้น ได้มีลัทธิสังคมนิยมเกิดขึ้นมากมายอันเป็นแหล่งที่นัก
อภิวัฒน์สังคมนิยมจากหลายประเทศได้มาศึกษาอยู่ในปารีส ดังนั้น
ลูนินจึงได้กล่าวว่ลัทธิมาร์กซเป็นการพัฒนาต่อจากพื้นฐาน ๓
ประการ คือปรัชญาแบบฉบับเยอรมัน, เศรษฐกิจวิทยาแบบ
ฉบับอังกฤษ และสังคมนิยมแบบฝรั่งเศสและทฤษฎีอภิวัฒน์
แบบฝรั่งเศส เพราะมาร์กซได้มาศึกษาค้นคว้าอยู่ในปารีส
ชั่วระยะเวลาหนึ่ง และเลนินเองก็เคยมาอยู่ในปารีสเป็นเวลา
หลายปี

๒.๑๒ ท่านทั้งหลายอาจได้ยินผู้กล่าวอ้างถึง “ระบบ-
เผด็จการของชนชั้นคนงาน” (DICTATORSHIP OF THE
WORKING CLASS) “ระบบเผด็จการของชนชั้นผู้
สมบัติ” (DICTATORSHIP OF THE PROLETARIAT)
“ระบบเผด็จการของชนชั้นเจ้าสมบัติ” (BOURGEOIS
DICTATORSHIP)

ก. “โอก็สต์ บลองกี (AUGUSTE BLANQUI)
เกิดเมื่อ ค.ศ. ๑๗๙๘ (อายุแก่กว่ามาร์กซ ๒๐ ปี) เคยศึกษา
ทางนิติศาสตร์และแพทยศาสตร์ ได้ประสบพบเห็นความไม่
เป็นธรรมของสังคมนิยมฝรั่งเศสต่อคนงานและคนยากจน คือ

ใน ค.ศ. ๑๘๓๐ นายธนาคารซึ่งเป็นเจ้าสมบัติใหญ่ที่มีชวาทักณะศักดิ์การ่วมมือสนับสนุนเจ้าฟ้าหลุยส์ ฟิลิปป์ สายอนุชาแห่งราชวงศ์บูร์บองทำรัฐประหารล้มพระเจ้าชาร์ลที่ ๑๐ แห่งสายเซษฐาสำเร็จแล้ว ได้ขึ้นทรงราชย์มีพระนามว่า หลุยส์ ฟิลิปป์ที่ ๑ นั้น กฎบัตรซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ประกาศขึ้นนั้น ได้จำกัดจำนวนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนให้น้อยลงโดยวิธีที่วางเงื่อนไขว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงจะต้องเป็นผู้เสียภาษีอากรโดยตรงในอัตราที่สูงขึ้นกว่ารัฐธรรมนูญฉบับ ๑๗๙๑ และวางเงื่อนไขว่าผู้ที่ออกเสียงได้ในเขตใด ต้องมีภูมิลำเนาในเขตนั้นอย่างน้อย ๓ ปี ซึ่งเป็นการกีดกันคนงานจำนวนมากที่จากชนบทเข้ามาทำงานในกรุงปารีส เพียงเท่านั้นก็เห็นได้ว่าฝ่ายเจ้าสมบัติได้แสดงประชาธิปไตยที่ปวงชนได้ไว้ เมื่อ ค.ศ. ๑๗๘๙ ให้เป็นประชาธิปไตยเฉพาะพวกเจ้าสมบัติเท่านั้น ยิ่งกว่านั้นสภาสูงก็ประกอบด้วยสมาชิกที่พระราชาธิบดีทรงแต่งตั้งจากเชื้อพระวงศ์, นายพล, และเจ้าสมบัติอื่นๆ “บลองกี” จึงได้จัดตั้งขบวนการอภิวัฒน์ประกอบด้วยคนงานเป็นพลังกองหน้าทำการรัฐประหารเพื่อโค่นล้มระบบราชาธิปไตยซึ่งร่วมมือกับเจ้าสมบัติเศรษฐกิจ แต่บลองกีต้องถูกจับลงโทษจำคุกตลอดชีวิต แล้วได้อภัยโทษเพราะป่วยหนัก

พันโทฯแล้วท่านได้นำคนงานเข้ามามีส่วนร่วมในขบวนการ
อภิวัฒน์ ค.ศ. ๑๙๔๘ โค่นล้มระบบราชาธิปไตยซึ่งเจ้าสมบัติ
สนับสนุนนั้น

“บลองกี” เป็นคนแรกที่ชี้ว่าเจ้าสมบัติได้แปลงประ-
ชาธิปไตยเป็น “เผด็จการของเจ้าสมบัติ” (ฝ. DICTATURE
BOURGEOISE, อ. BOURGEOIS DICTATORSHIP) ไป
แล้ว ทั้งนี้เขามีได้กล่าวเพื่อฝัน หากกล่าวตามที่รูปธรรมที่
ประจักษ์ตั้งกล่าวแล้ว “บลองกี” จึงเห็นว่าทางที่จะทำลาย
เผด็จการของเจ้าสมบัติให้หมดไปโดยมิให้ฟื้นขึ้นมาอีกก็ต้อง
โดยสถาปนา “ระบบเผด็จการของชนชั้นคนงาน” ขึ้น
กั้นนั้นในระหว่างการอภิวัฒน์เดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๘ ซึ่ง
คนงานในกรุงปารีสที่เป็นสาวกของบลองกีก็ได้เข้ามีส่วนร่วม
กับนักประชาธิปไตยอันประกอบด้วยผู้มีทุนน้อย, นายทุนชั้น
กลางบางส่วนและปัญญาชนบางส่วนทำการโค่นล้มระบบราชา-
ธิปไตยของพระเจ้าหลุยส์ฟีลิปป์นั้น ฝ่ายคนงานของบลองกีจึง
ได้เสนอคำขวัญปิดตามกำแพงและกู่ร้องไปตามถนนว่า “โค่น
ล้มชนชั้นเจ้าสมบัติ (สถาปนา) เผด็จการของชนชั้นคนงาน”
“(ฝ. RENVERSEMENT DE LA BOURGEOIS! DICTA-
TURE DE LA CLASS OUVRIÈRE!, อ. OVERTHROW

OF THE BOURGEOISIE! DICTATORSHIP OF THE PROLETARIAT!)

(เทศบาลกรุงปารีสได้ซื้อถนนสายหนึ่งในเขต ๑๔ ตามชื่อของผู้, และเทศบาลเมืองตุรส์ก็ตั้งชื่อถนนสายหนึ่งตามนามของผู้)

ข. ส่วนทางมาร์กซกับเอนเงิลส์นั้น ท่านที่อ่านคำแถลงการณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์ ฉบับพิมพ์เมื่อก่อนหน้าการอภิวัฒน์กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๘ ของฝรั่งเศสเพียงเล็กน้อย จะเห็นว่าขณะนั้นท่านทั้งสองยังมีโต้กล่าวไว้โดยเฉพาะเจาะจงถึงคำว่าเผด็จการของชนชั้นคนงาน คือท่านกล่าวเกี่ยวกับการสถาปนาอำนาจของชนชั้นผู้ไร้สมบัติ (PROLETARIAT) ไว้เพียงว่า

“ก้าวแรกของการอภิวัฒน์โดยชนชั้นคนงาน (WORKING CLASS) คือ การผดุงชนชั้นผู้ไร้สมบัติ (PROLETARIAT) ขึ้นสู่ฐานะเป็นชนชั้นปกครองในการเอาชนะซึ่งการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย (ON THE FIRST STEP IN THE REVOLUTION BY THE WORKING CLASS, IS TO RAISE THE PROLETARIATE TO THE POSITION

OF RULING CLASS, TO WIN THE BATTLE OF DEMOCRACY)

ต่อมาใน ค.ศ. ๑๘๕๐ จึงพบบทความของมาร์กซที่ได้
อ้างถึงเผด็จการของชนชั้นผู้ไร้สมบัติ (DICTATORSHIP OF
THE PROLETARIAT) โดยเฉพาะในจดหมายของมาร์กซถึง
“WEYDEMER” ใน ค.ศ. ๑๘๕๒ มาร์กซจึงได้อธิบายถึง
เผด็จการของชนชั้นผู้ไร้สมบัติว่า จำเป็นต้องมีขึ้นในระยะหัวต่อ
เพื่อทำลายทุกชนชั้นให้หมดสิ้นไปเพื่อเข้าสู่สังคมที่ไม่มีชนชั้น
หรือนัยหนึ่ง ในระยะหัวต่อระหว่างระบบทุนที่เป็นเผด็จ
การของชนชั้นเจ้าสมบัติ กับระบบสังคมนิยมกับระบบ
คอมมิวนิสต์นั้น ต้องมีระบบเผด็จการของชนชั้นผู้
สมบัติจึงจะปราบนายทุนเจ้าสมบัติ และซากของระบบ
เก่าให้หมดสิ้นไปได้

เมื่อกล่าวถึงตอนนี้ บางท่านอาจจนกว่าเผด็จการของ
ชนชั้นคนงานกับเผด็จการของชนชั้นผู้ไร้สมบัตินั้นดูเป็นคนละ
เรื่อง แต่อันที่จริงนั้นในสาระก็คือเผด็จการของชนชั้นคนงาน
อย่างเดียวกัน การที่มาร์กซใช้คำว่า “PROLETARIAT” ก็
เป็นคำที่แผลงมาจากศัพท์ลาติน “PROLETARIUS” ซึ่งตาม
ระบบแห่งการแบ่งชนชั้นวรรณะสมัยโรมันถือว่าคนผู้ไร้สมบัติที่

จะรับใช้สังคมได้ก็แต่โดยการมีลูก คือ ไม่ใช่คนมีสมบัติ ในสังคมโรมันโบราณได้แบ่งชนชั้นของบุคคลตามฐานะแห่งการมีสมบัติ ผู้ไร้สมบัติจึงเป็นชนชั้นวรรณะต่ำที่สุดของสังคมเองเกลส์ได้ทำฟุตโน้ตอธิบายไว้ว่า

“โปรเลตารีอาต หมายถึงชนชั้นวรรณะลูกจ้างสมัยใหม่ ซึ่งไม่มีปัจจัยการผลิตของตนเอง จึงจำต้องขายพลังแรงงานของตน เพื่อทำการดำรงชีพ”

เมื่อศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับชนชั้นคนงานมีรูปต่างกัน ผมจึงถ่ายทอดคำ “โปรเลตารีอาต” (PROLETARIAT) เป็นคำไทยว่า ชนชั้นวรรณะไร้สมบัติ

ความต่างกันระหว่างบลองก็กับมาร์กซก็อยู่ที่บลองก็เห็นว่า เมื่อชนชั้นคนงานยึดอำนาจรัฐได้แล้วก็ดำเนินการให้สังคมเป็นคอมมิวนิสต์ได้ทันที ส่วนมาร์กซเห็นว่ายังเข้าสู่ระบบคอมมิวนิสต์ในทันทีไม่ได้ ก็จะต้องผ่านระบบเฉพาะกาลของชนชั้นผู้ไร้สมบัติก่อนแล้วจึงเข้าสู่ระบบสังคมนิยมซึ่งจะต้องใช้เวลาอีกช้านานหลายชั่วคน จนกว่าพลังการผลิตได้พัฒนาถึงขีดสูงสุดบังเกิดผลอันอุดมสมบูรณ์ ประจวบหลังไหลมาตามที

มนุษย์ต้องการ และจิตสำนึกของบุคคลได้พัฒนาถึงขีดสูงสุด
หมดความเห็นแก่ตัว มุ่งหน้าทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม
ความแตกต่างกันในบุคคลที่ทำงานทางสมองกับทางแรงงานได้
หมดสิ้นไป ความแตกต่างระหว่างคนที่อยู่ในเมืองกับชนบทก็
หมดสิ้นไป ดังนั้นในทุกวันนี้ไม่มีประเทศในค่ายที่เรียกว่า
สังคมนิยมที่เข้าสู่ระบบคอมมิวนิสต์ได้เลย แม้ว่าประ-
เทศเหล่านั้นจะถูกเรียกว่าประเทศคอมมิวนิสต์

ในบรรดาสาวกของมาร์กซ ก็มีความเห็นแตกแยกกันว่า
จะจัดเผด็จการของชนชั้นคนงาน หรือของชนชั้นผู้ไร้สมบัติใน
รูปใด เมื่อครั้งเองเกลส์ยังมีชีวิตอยู่ได้เคยกล่าวไว้ เมื่อ ค.ศ.
๑๘๙๕ ว่าให้ดูตัวอย่างระบบปกครองของสหการปารีส เมื่อ
ค.ศ. ๑๘๗๑ (COMMUNE DE PARIS 1871) ซึ่งมาร์กซ
กับเองเกลส์ถือว่าเป็นรัฐแรกของชนชั้นคนงาน องค์การปก-
ครองสหการปารีสนั้นคือสภาใหญ่ (CONSEIL GENERAL)
ของสหการซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับเลือกตั้งจากคนงาน
สมาชิกเหล่านั้นมาจากหลายฐานะทางสังคม คือนอกจากคนงาน
สาวกของบลองกี, สาวกของปรูตอง, สาวกของมาร์กซแล้วก็มี
นายทุนน้อย, บัณฑิตชน, นักประชาธิปไตย, นักอภิวัฒน์อื่นๆ
มิใช่เป็นการผูกขาดตัดตอนอำนาจรัฐไว้เป็นของคนงานแห่ง

พรรคใดพรรคหนึ่งโดยเฉพาะ

ก. ต่อมาเลนินได้อธิบายว่าระบบเผด็จการของชนชั้นผู้ไร้สมบัตินั้นว่าที่แท้เป็น “ประชาธิปไตย” ระหว่างชนชั้นผู้ไร้สมบัติซึ่งเป็นคนส่วนมากในสังคม (ประเทศอุตสาหกรรม) แต่เป็น “เผด็จการ” ที่ชนชั้นผู้ไร้สมบัติใช้บังคับแก่ชนชั้นเจ้าสมบัติซึ่งเป็นคนส่วนน้อยของสังคม เพื่อมิให้กคชชนชั้นผู้ไร้สมบัติได้อีกต่อไป และเพื่อมิให้กลับฟื้นคืนชีพขึ้นมาอีก

โดยเฉพาะปัญหา रूपแบบของของเผด็จการแห่งชนชั้นผู้ไร้สมบัติหรือชนชั้นคนงานนั้น ในสมัยที่เลนินยังมีชีวิตอยู่ได้เคยวิจารณ์หลายพรรคคอมมิวนิสต์ไว้หลายบทความชื่อ “คอมมิวนิสต์ปีกซ้าย, ความคิดระส่ำระสายอย่างเด็กไร้เดียงสา” (LEFT-WING COMMUNISM, AN INFANTILE DISORDER) ที่มีความคิดเห็นแปลกประหลาดดังปรากฏรายละเอียดในบทความนั้นแล้ว พรรคคอมมิวนิสต์ในบางประเทศเขียนบทความโต้แย้งบทบาทของผู้นำพรรค เลนินจึงได้กล่าวว่าความรู้เบื้องต้นที่ชาวคอมมิวนิสต์ต้องรู้คือ ชาติหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็นชนชั้นต่าง ๆ, ชนชั้นหนึ่ง ๆ มีพรรคเป็นองค์กรนำ พรรคหนึ่ง ๆ มีองค์กรณะนำประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถที่สุดโดยเข้าใจทฤษฎีและมีประสบการณ์ในทางปฏิบัติ

ใน ค.ศ. ๑๙๖๓ ครุฟซอพได้โจมตีพรรคคอมมิวนิสต์จีนว่าบูชาตัวบุคคลที่เป็นผู้นำ ดังนั้นเมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ปีนั้น พรรคคอมมิวนิสต์จึงได้ตอบเบื่อกเผยว่าฝ่ายจีนมิได้บูชาตัวบุคคลผู้นำ และได้นำเอาคำกล่าวของเลนินทั้งบทนั้นมาอ้างไว้ด้วย คำตอบของจีนนี้ ได้พิมพ์และแปลออกแจกจ่ายหลายภาษารวมทั้งภาษาไทยซึ่งผู้ศึกษาเรื่องนี้คงได้อ่านและศึกษาแล้วจะเข้าใจก็ว่า เลนินและเหมาเจ๋อตุงมิได้พูดที่ใดว่าให้คนนับถือแต่หลักการโดยไม่ให้นับถือบุคคลเพราะหลักการจะเป็นรูปธรรมขึ้นมาได้ก็โดยบุคคลที่สามารถทำให้หลักการนั้นบังเกิดผลแท้จริงได้ แต่บางคนโฆษณาบิดเบือนทำให้มีผู้หลงเชื่อว่าทฤษฎีมาร์กซ-เลนินนั้นสอนแต่ให้คนนับถือหลักการโดยไม่คำนึงถึงความสามารถของบุคคลในองค์การนำตั้งที่เลนินและเหมาเจ๋อตุงได้กล่าวไว้นั้น

ง. ในประเทศจีนนั้น ผู้อยู่นอกประเทศจีนที่ได้ฟังวิทยุหรือได้อ่านข่าวภายหลังการอภิวัฒน์ใหญ่ทางวัฒนธรรมฯ แล้วซึ่งกล่าวว่าประจีนต้องใช้ระบบเผด็จการของชนชั้นคนงานหรือชนชั้นผู้ไร้สมบัตินั้น ก็ไม่ควรลงมตง่าย ๆ ว่าในประเทศของตนจะต้องมีระบบเผด็จการของชนชั้นคนงานหรือของชนชั้นผู้ไร้สมบัติขึ้นมาทันทีบ้าง คือจำต้องศึกษาให้รอบคอบถึง

ประวัติแห่งความเป็นมาเสียก่อน

เดิมทีนั้นหัวหน้าพรรค ฯ ก่อนเหมาเจ๋อตุงได้นำเอา
“ระบบเผด็จการของชนชั้นผู้ไร้สมบัติ” ที่โฆษณากันใน
ประเทศอุตสาหกรรมมาสอนเป็นคำขวัญไว้อย่างไม่ครบถ้วนซึ่ง
ทำให้ผู้ดำเนินตามของอดีตหัวหน้าพรรค ฯ แปรคำขวัญนั้นเผยแพร่
เป็นภาษาต่างๆ

ต่อมาเหมาเจ๋อตุงเป็นหัวหน้าพรรค ฯ แล้วเห็นว่ารูปแบบ
แบบเผด็จการของชนชั้นผู้ไร้สมบัติในประเทศอุตสาหกรรมที่
พัฒนาสูงแล้วนั้นไม่เหมาะสมแก่สภาพของสังคมจีน ดังนั้นเมื่อ
วันที่ ๓๐ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๙ (ก่อนสถาปนาสาธารณรัฐ
ราษฎรจีน ๓ เดือน) เหมาเจ๋อตุงจึงได้เสนอระบบปกครองที่
จะใช้ในระยะหัวต่อระหว่างระบบทุนกับระบบสังคมนิยมเรียกว่า
“ระบบเผด็จการประชาธิปไตยของราษฎร” (PEOPLE'S
DEMOCRATIC DICTATORSHIP) ระบบเผด็จการชนิด
นี้ถือว่าเป็น “ประชาธิปไตย” ของราษฎรส่วนมากแห่ง
แห่งสังคมประกอบด้วยชนชั้นคนงาน, ชนชั้นชาวนา,
ชนชั้นผู้มั่งคั่งน้อย, และนายทุนหรือเจ้าสมบัติแห่งชาติ
ซึ่งรวมทั้งผู้รักชาติและนักปฏิวัติทั้งหลาย ร่วมกันใช้อำนาจ
ปกครองประชาธิปไตยระหว่างกัน แต่ใช้อำนาจ

“เผด็จการ” บังคับเฉพาะบุคคลที่เป็นปฏิกริยาจำนวน
น้อยแห่งสังคม อันได้แก่เจ้าสมบัติอำมาตย์ที่อาศัย
ตำแหน่งหน้าที่กอบโกยโดยไม่สุจริต, เจ้าสมบัตินายหน้า
สมุนจักรวรรดินิยม, ชนชั้นเจ้าที่ดิน, ชาวกัวมินตั๋ง
ปฏิกริยา, และสมุนของพวกเหล่านั้น เหมาะเจ้าตุงมิได้
โจมตีชาวกัวมินตั๋งจะไปหมดคือถือว่ามีชาวกัวมินตั๋งส่วนหนึ่ง
เป็นผู้รักประชาธิปไตยเรียกว่า “กัวะมินตั๋งอภิวัฒน์ (REVOLU-
TIONARY KUO MIN TANG) ซึ่งจัดเข้าอยู่ในจำพวกร่วมกับ
กับราษฎรจีนส่วนมากในการใช้อำนาจปกครองประชาธิปไตย
ระบบเผด็จการประชาธิปไตยนั้นได้ใช้อยู่ในประเทศจีน
เป็นเวลาหลายปี จนกระทั่งประเทศจีนได้เข้าสู่ระบบสังคมนิยม
และจัดตั้งสหการ (COMMUNE) ขึ้นแล้วซึ่งชาวนาได้พัฒนา
เป็นชนชั้นคนงานในชนบท และนายทุนแห่งชาติได้ร่วมทุน
หรือโอนกิจการเป็นของรัฐและส่วนมากได้สมัครเป็นคนงานใน
วิสาหกิจเดิมของตนโดยเป็นประธานอำนวยการหรือผู้จัดการ
ตามความสามารถ นายทุนก็เปลี่ยนสภาพเป็นคนงานของ
วิสาหกิจสาธารณะ (PUBLIC ENTERPRISE) ในทางนิตินัย
คนจีนเกือบทุกคนจึงเปลี่ยนสภาพเป็นคนงาน ระบบเผด็จการ
ประชาธิปไตยของราษฎรจึงเปลี่ยนสภาพเป็นระบบเผด็จการ

ของชั้นคนงานหรือของชนชั้นผู้ไร้สมบัติซึ่งจะต้องมีอยู่ในระบบ
สังคมนิยมเพราะหากความคิดเก่าความเคยชินเก่าประเพณีเก่ายังมี
ติดค้างอยู่ซึ่งจะต้องใช้ระบบเผด็จการนี้ดำเนินการกวาดล้าง
และป้องกันมิให้กลับฟื้นขึ้นอีก ฉะนั้นผู้ใดจะเอาตัวอย่าง
ของสังคมอื่นใดมาใช้แก่ประเทศของตนก็ต้องตั้งทัศน
ตามหลักเบื้องต้นแห่งการใช้ความคิดตามวิทยาศาสตร์
สังคมคือพิจารณาตัวอย่างนั้นตามสภาพ, ที่องที่, กาล
สมัยของสังคมอื่นนั้นว่าจะประยุกต์ให้เหมาะสมแก่สภาพ,
ที่องที่, กาลสมัยแห่งสังคมของตนได้หรือไม่

จ. ปัจจุบันในหลายประเทศนอกค่ายสังคมนิยมมีพรรค
คอมมิวนิสต์ที่ถือลัทธิและนิกายของลัทธิแตกต่างกันในเรื่อง
เผด็จการของชนชั้นผู้ไร้สมบัติหรือของชนชั้นคนงาน และที่น่า
สังเกตอย่างหนึ่งคือตัวคนงานซึ่งมีส่วนได้เสียในการที่พรรคแห่ง
ลัทธิ นิกายต่าง ๆ เสนอว่าจะนำเผด็จการของชนชั้นมาให้ได้นั้น
ยังแยกย้ายกันเป็นสหภาพแรงงานอิสระที่บางส่วนยอมขึ้นแก่
บางพรรค บางส่วนไม่ยอมขึ้นแก่พรรคใดคือมุ่งดำเนินการคุ้มครอง
ประโยชน์ของคนงานโดยเฉพาะ ฉะนั้นพรรคต่างๆ จะมี
ทัศนคติอย่างไรในเรื่องเผด็จการของชนชั้นคนงานและในรูปการ
อย่างไร ถ้าคนงานซึ่งเป็นตัวการที่พรรคใดจะนำเผด็จการของ

ชนชั้นมายืนให้ในรูปใดก็ตามนั้นไม่สมควรใจที่จะยอมรับได้ ข้อ
เสนอของพรรคคนนั้น ๆ ก็ไม่อาจปฏิบัติได้ถ้าหากปวงคนงานยอม
ยอมรับเผด็จการของชนชั้นในรูปใด แต่มวลราษฎรอีกจำนวน
มากซึ่งมิใช่คนงานไม่อาจยอมรับรูปการแห่งเผด็จการของชนชั้น
คนงานแล้ว ระบบเผด็จการของชนชั้นก็ไม่อาจได้รับการสนับสนุน
จากมวลราษฎรกว้างใหญ่ไพศาล ท่านที่อยู่ในประเทศใด
นอกจากสังคมนิยมก็อาจศึกษาเรื่องที่พรรคต่าง ๆ และองค์การ
คนงานต่าง ๆ ในประเทศนั้น ๆ ต้องการเผด็จการของชนชั้นคน
งานในรูปใดบ้างและมวลราษฎรในประเทศต่าง ๆ จะพอใจรูป
การปกครองเผด็จการอย่างไรหรือไม่

โดยเฉพาะท่านที่อยู่ในฝรั่งเศส ถ้าสนใจก็อาจสังเกต
แผ่นป้ายของหลายพรรคหลายนิกายติดไว้ที่หลายตึกในนิคม
มหาวิทยาลัยหลายแห่ง หรือจะสังเกตจากการเลือกตั้งสภาผู้แทน
ราษฎรและเลือกตั้งประธานาธิบดีว่ามีผู้แทนพรรคกับนิกายใด
วังตัวแทนสมัครรับเลือกตั้งบ้าง หรือคัดค้านการเลือกตั้งบ้าง
หรือในการแสดงกำลังในโอกาสต่าง ๆ ก็มีพรรคและนิกายต่าง ๆ
แสดงตนออกมาอีกหลายพรรคหลายนิกาย อาทิ พรรคคอม-
มิวนิสต์ฝรั่งเศส อักษรย่อ P.C.F. ซึ่งเคยเป็นสมาชิกขององค์
การคอมมิวนิสต์สากลครั้งที่ ๓, พรรคและกลุ่มที่นับถือทรอสกี

ซึ่งแยกออกเป็นหลายนิกาย เช่น สันนิบาตคอมมิวนิสต์ (LIGUE COMMUNISTE) ญูกรัฐบาลสั่งยุบใน ค.ศ. ๑๙๗๓ ฐานใช้กำลังทำลายตำรวจและทรัพย์สินสาธารณะ แต่ในทางปฏิบัติยังคงดำเนินต่อไป, กลุ่ม “การต่อสู้ของกรรมกร” (LUTTE OUVRIERE) ขบวนการตรอสกีที่พยายามก่อตั้งองค์การคอมมิวนิสต์สากลครั้งที่ ๔, กลุ่ม “ฝ่ายซ้ายของชนชั้นผู้ไร้สมบัติ” (GAUCHE PROLETARIENNE) ซึ่งนับถือความคิดเหมาเจ๋อตุง, กลุ่มนับถือแนวทางคาสโตรและเซเกววลา ฯลฯ พรรคและนิกายต่างๆ นั้นมีทัศนะต่างกันเกี่ยวกับเผด็จการของชนชั้นผู้ไร้สมบัติ

ส่วนองค์การกรรมกรนั้น ท่านจะเห็นรูปธรรมในหลายประเทศและโดยเฉพาะในฝรั่งเศสซึ่งเป็นประเทศหนึ่งในบรรดาประเทศที่อุตสาหกรรมก้าวหน้ามาก คนงานมีความตื่นตัวในชนชั้นของตนมาช้านานแล้ว แต่ก็ยังแยกย้ายกันเป็นสหภาพอิสระต่อกัน อาทิ

(๑) “สหภาพแรงงานทั่วไป” ใช้อักษรย่อ “C.G.F.” ใช้เต็มว่า “CONFEDERATION GENERAL DU TRAVAIL” มีสมาชิกประมาณ ๓,๒๐๐,๐๐๐ คน

(๒) “สหภาพแรงงานฝรั่งเศสประชาธิปไตย” ใช้

อักษรย่อว่า "C.F.D.T." ชื่อเต็มว่า "CONFEDERATION
FRANCAISE DEMOCRATIQUE DU TRAVAIL" มี
สมาชิกประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ คน

(๓) "สหภาพแรงงานฝรั่งเศสคริสเตียน" ใช้อักษร
ย่อว่า "C.F.T.C." ชื่อเต็มว่า "CONFEDERATION
FRANCAISE DU TRAVAIL CHRETIENNE" ประกอบ
ด้วยสมาชิกคนงานนับถือศาสนาคริสเตียน มีสมาชิกประมาณ
๑๐๐,๐๐๐ คน

(๔) "สหภาพปล้กคนงาน" ใช้อักษรย่อว่า C.G.T.
-F.O." ชื่อเต็มว่า "CONFEDERATION GENERAL DU
TRAVAIL—FORCE OUVRIERE" ซึ่งแยกออกมาจาก
สหภาพแรงงานทั่วไป" มีสมาชิกประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ คน

(๕) "สหพันธ์การศึกษาแห่งชาติ" ใช้อักษรย่อว่า
F.E.N." ชื่อเต็มว่า "FEDERATION DE L'EDUCATION
NATIONALE" ซึ่งสมาชิกเป็นผู้มีอาชีพครู มีสมาชิกประมาณ
๑๐๐,๐๐๐ คน

(๖) นอกจากนี้ยังมีอีกหลายสหภาพแรงงานปล้ก
ย่อย

คนงานเหล่านี้มีทัศนะต่างกันในรูปแบบแห่งระบบ

เผด็จการของชนชั้นคนงานและรูปแบบแห่งการปกครอง เมื่อ
ชนชั้นคนงานได้ชัยชนะ บางส่วนต้องการเผด็จการของชนชั้น
ผู้ไร้สมบัติ แต่ต้องการให้พรรคที่ถือนิกายซึ่งตนนิยมชมชอบ
เป็นผู้ดำเนินการระบบเผด็จการนั้นโดยกีดกันนิกายอื่น บางส่วน
ต้องการระบบปกครองประชาธิปไตย โดยถือว่าเป็นอำนาจรัฐ
ของปวงชนซึ่งยอมให้ชนชั้นวรรณะอื่นมีสิทธิต่อสู้ได้ทางรัฐสภา
เพราะเห็นว่าถ้าทำเนวร่วมกับพรรคฝ่ายซ้ายต่างๆ ได้สำเร็จจน
สามารถได้ชัยชนะในการเลือกตั้งเป็นรัฐบาลมีเสียงข้างมากใน
รัฐสภาแล้วก็ไม่ต้องเกรงกลัวฝ่ายขวาซึ่งมีเสียงข้างน้อยในรัฐ
สภา การแก้ไขลัทธิมาร์กซ์สมัยใหม่จึงเกิดขึ้น อันเป็นบ่อเกิด
แห่งการโจมตีระหว่างนิกายต่างๆ ของลัทธิมาร์กซ์เลนินอย่าง
รุนแรง ซึ่งจะเห็นได้ในระหว่างการณรงค์เลือกตั้งผู้แทนราษฎร
ค.ศ. ๑๙๗๓ และการเลือกตั้งประธานาธิบดี ค.ศ. ๑๙๗๔
ซึ่งพรรคและกลุ่มของบางนิกายโจมตีนิกายคอมมิวนิสต์ชนิดอื่น
รุนแรงยิ่งกว่าการโจมตีฝ่ายขวา

๓

ฝ่ายต่อต้านเผด็จการ

๓.๑ บางองค์การโฆษณาว่าตนมีชুমกำลังมาก เพื่อชักชวนให้มีคนศรัทธาเข้าร่วมในองค์การนั้น หรือเพื่อทำให้ผู้อื่นเกิดความท้อแท้ไม่กล้าตั้งองค์การต่อต้านฝ่ายเผด็จการขึ้นมาอีก ผมจึงขอให้ท่านทั้งหลายรับฟังไว้แล้ววิเคราะห์ดูว่าคำโฆษณานั้นเป็นจริงหรือไม่ ถ้าเป็นความจริง ภาระในการต่อต้านเผด็จการก็คงจะไม่มีเหลือมาถึงท่านที่จะต้องขบคิดตั้งเป็นปัญหาให้ผมอภิปรายว่า “เราจะต่อต้านเผด็จการได้อย่างไร”

ชุมพลังต่อต้านเผด็จการที่แท้จริงของประเทศไทย คือ

ราษฎรไทยจำนวนส่วนข้างมากของสังคมที่ถูกกดขี่เบียดเบียนจากระบบเผด็จการและซากเผด็จการตั้งที่ผมกล่าวแล้วใน ข้อ ๒ ข้างบนนั้น ชุมพลั้ง^{๕๔}ก็คือคนจน คนงาน ชาวนา ข้าราชการชั้นผู้น้อยที่ได้รับความอึดอัดคับแค้นอย่างแสนสาหัส คนมีทุนน้อยที่พอทำกินและคนมีทุนขนาดกลางซึ่งถูกเบียดเบียนเดือดร้อนเพราะการปกครองของระบบเผด็จการ รวมทั้งนายทุนเจ้าสมบัติจำนวนหนึ่งที่แม้ตนมีความกินคืออยู่ที่ในทางเศรษฐกิจ แต่มีความรักชาติรักความเป็นประชาธิปไตยมองเห็นความทุกข์ยากของคนจน และคนส่วนมากที่ถูกเบียดเบียนจึงไม่ยอมเป็นสมุนรับใช้ของระบบเผด็จการ และไม่ทำการใดๆที่จะแปลงประชาธิปไตยให้เป็นเผด็จการของพวกนายทุน หรือเป็นเผด็จการของอภิสิทธิ์ชน (DICTATORSHIP OF THE PRIVILEGED CLASS) นี้แหละชุมพลั้งมหาศาลจำนวนเกือบ ๔๐ ล้านคน ซึ่งเป็นราษฎรไทยจำนวนส่วนข้างมากของสังคม ผมเห็นว่าถ้าองค์กรใดได้ขุมกำลังนี้เพียง ๑ เปอร์เซนต์ก็เป็นพลังมากพอควรที่จะเป็นกองกำลังของราษฎรในการต่อต้านเผด็จการได้สำเร็จ ฉะนั้นชุมพลั้งมหาศาลเกือบ ๔๐ ล้านคน ยังมีเหลืออีกมากมายที่หลาย ๆ องค์กรจัดตั้งได้โดยไม่จำเป็นต้องมีการกีดกันหรือกันท่าระหว่างกัน

ท่านที่ประสงค์ต่อต้านเผด็จการ จะได้ขุมพลั้งอันแท้จริง

มีส่วนร่วมในการต่อสู้เผด็จการได้อย่างไรนั้น ไม่ใช่ปัญหาแห่งความท้อใจ แต่อยู่ที่ผู้ประสงค์ต่อต้านเผด็จการต้องมีความตั้งใจจริงในการอุทิศตนเพื่อประโยชน์ของชาติและราษฎรไทยจำนวนมากที่จะพ้นจากการคุกคามของฝ่ายเผด็จการ

ขบวนการใหญ่เพื่อต่อต้านเผด็จการนั้น ต้องประกอบด้วย “กองกำลังกลาง” และ “กองกำลังพันธมิตร”

๓.๒ “กองกำลังกลาง” นั้นเป็นกองหน้าของขบวนการ ผมขอให้ท่านหลีกเลี่ยงโดยไม่เรียก “กองกลาง” ว่าเป็น “องค์กรนำ” เพราะคนไทยส่วนมากยังคงระลึกถึงคำว่า “ผู้นำ” ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งแสดงถึงการเป็นผู้เผด็จการ จึงควรถ่อมตนเรียกกองกำลังกลางตามชื่อนั้นและถือว่าเป็นเพียง “กองหน้า” (VANGUARD) ของขบวนการจะเหมาะสมกว่าและไม่แสดงถึงว่า กองกำลังกลางเป็นเจ้าของผู้นำราษฎรหรือจะกลายเป็นผู้เผด็จการเสียเอง

กองกำลังกลางประกอบด้วยบุคคลที่ยอมอุทิศชีวิต ร่างกาย ความเห็นตื้นเขิน ยกประโยชน์ของชาติและของราษฎรเหนือประโยชน์ส่วนตัว พร้อมปฏิบัติตามข้อบังคับของกองกลางซึ่งจะต้องจัดทำขึ้น โดยกำหนดให้ ยึดถือวิทยาศาสตร์สังคม

ชนิดที่ถูกต้องที่พิสูจน์ได้ทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัตินั้นเป็นหลักนำ มีวินัยที่เข้มแข็ง คือ วินัยโดยจิตสำนึก ไม่ใช่วินัยโดยการบังคับอย่างระบบเผด็จการทาสศักดินา มีการวิพากษ์วิจารณ์ตนเองอยู่เป็นนิจ เพื่อแก้ไขความผิดพลาดบกพร่อง เพราะบุคคลไม่ว่าจะเป็นอัจฉริยะหรือวิเศษใด ๆ เมื่อต้องทำสิ่งใดก็อาจมีผิดพลาดบกพร่อง กองหน้าของราษฎรต้องละทิ้งซากทศณะศักดินาที่รักษาหน้ารักษาตาโดยไม่ยอมวิพากษ์วิจารณ์ตนเองได้แล้ว กองหน้าก็จะเข้มแข็ง และเมื่อเข้มแข็งแล้วลงมือปฏิบัติการด้วยความเสียสละชีวิตและร่างกายรับใช้ราษฎรให้เกิดประโยชน์ที่ราษฎรเห็นประจักษ์เป็นตัวอย่างว่าการนำของกองหน้านั้นถูกต้องทั้งทางยุทธศาสตร์ และยุทธวิธี ราษฎรที่เป็นขุมพลังมหาศาลในการต่อต้านฝ่ายเผด็จการ ก็จะยอมรับนับถือกองหน้านั้นโดยความสันทัดชัดเจนที่เขาประสบเอง

ผู้จัดตั้งกองหน้าไม่ต้องวิตกว่าตนเกิดมาในสังคมเก่า ซึ่งโดยสภาพแวดล้อมของสังคมเก่านั้น ซากทศณะเก่าย่อมถ่วงทอดมาถึงตัวผู้จัดตั้ง ปัญหาอยู่ที่ผู้จัดตั้งจะต้องไม่หลอกตนเองคือสำนึกถึงความจริงในสภาพของตนได้แล้ว พยายามสลัดซากทศณะเก่าให้หมดสิ้นไปมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และเพื่อที่

ซากรักจะไม่กลับคืนมาสู่ตัวท่านอีก จึงจำเป็นการต้องมี การวิพากษ์วิจารณ์ตนเองอยู่เป็นนิจ และขอให้เพื่อนร่วมงาน ทั้งราษฎรได้ช่วยวิจารณ์ซึ่งความผิดพลาดบกพร่องด้วย เพื่อผู้จัด ตั้งรับไปพิจารณาแล้วแก้ไขความผิดพลาดบกพร่อง

ภายในกองกลางจำเป็นต้องมี “กองอำนวยการ” เพื่อ อำนวยการต่อท่านเผด็จการของสมาชิกแห่งกองกลางและอำนวยการ ยุทธวิธีต่างๆ ในการต่อสู้ มอบภาระให้สมาชิกทำตามความ ถนัดและเหมาะสม ฯลฯ

ถ้าสมาชิกมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นก็ต้องจัดให้มีสาขา และ หน่วยต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

เป็นธรรมดาที่ขณะแรกตั้งสมาชิกอาจมีจำนวนน้อย แต่ นั้นไม่ใช่เรื่องต้องท้อแท้ใจ เพราะตามกฎหมายธรรมชาติมีว่าปริมาณ มากน้อยย่อมมาจากปริมาณน้อย และปริมาณน้อยก็มาจากความ - ไม่มีอะไรเลย หรือกล่าวอย่างง่ายๆว่า “จากไม่มีไปสู่มีน้อย, จากมีน้อยไปสู่มีมาก”

๓.๓ เราต้องยอมรับความจริงว่า ฝ่ายเผด็จการซึ่งแม้ เป็นบุคคลจำนวนส่วนข้างน้อยของสังคม แต่พวกเขาที่มีพลัง ทางเศรษฐกิจ, การเมือง, และอิทธิพลทางทัศนะเผด็จการอยู่ มาก ดังนั้นกองกำลังกลางของฝ่ายต่อท่านเผด็จการจำเป็นต้อง

จัด “กองกำลังพันธมิตร” ของฝ่ายตนขึ้นโดยรวบรวมบุคคลต่าง ๆ ที่ต้องการต่อสู้เผด็จการ แม้เขามีระดับความต้องการต่อสู้และระดับจิตสำนึกน้อยกว่าสมาชิกกองกำลังกลาง แต่ก็อาจร่วมต่อสู้ในระดับใดระดับหนึ่งและกาลใดกาลหนึ่ง ทั้งนี้ขอให้คำนึงคติ “กำหนดตัวศัตรูให้น้อย หาเพื่อนให้ได้มาก”

พันธมิตรนี้นอกจากเอกชนเป็นรายบุคคลแล้วก็ต้องจัดทำขึ้นกับกลุ่มบุคคลเช่นพรรคและองค์การอื่น ๆ ที่มีความต้องการเผด็จการในระดับใดระดับหนึ่ง ปัจจุบันนี้ในประเทศไทยมีพรรคการเมืองมากมาย ฉะนั้นต้องตรวจสอบให้ได้ว่าพรรคใดมีวัตถุประสงค์ต่อต้านเผด็จการ หรือสนับสนุนระบบเผด็จการ แม้พรรคที่มีวัตถุประสงค์ต่อต้านเผด็จการแต่ต้องระวังว่าพรรคนั้น ๆ ต้องการเป็นพันธมิตรเพื่อแย่งชิง “การนำ” เป็นของตน โดยเฉพาะเมื่อได้โอกาสหรือไม่ ครั้นแล้วจึงจัดอันดับขององค์การเหล่านี้ลดหลั่นตามความเหมาะสม เช่นท่วงท่าขององค์การใดแสดงให้เห็นได้ว่าพวกเขาเข้ามาเป็นพันธมิตรเพื่อแย่งชิงการนำ ก็แสดงว่าเขาเข้ามาเป็นเพื่อนโดยไม่สุจริตใจ และเขาปฏิบัติต่อกองกำลังกลางเป็นพันธมิตรชั้นต่ำของเขา กองกำลังกลางก็ต้องสนองตอบโดยถือว่าองค์การนั้นเป็นพันธมิตรชั้นต่ำคู่จตุเดียวกัน

กองกำลังกลางต้องปฏิบัติต่อพันธมิตร โดยไม่มีความ
อิจฉาริษยาว่า พรรคและองค์การที่เป็นพันธมิตรได้ขยายการ
หาสมาชิกเพิ่มขึ้นได้ในส่วนของเขา ขอให้ศึกษาตัวอย่างของ
การทำแนวร่วมอันกว้างใหญ่ได้สำเร็จของหลายประเทศที่แสดง
ภูมิธรรมอันปราศจากซากนายทุนน้อยศักดิ์ินา

๓.๔ เพื่อประกอบการพิจารณาถึงลักษณะบุคคลที่กอง
กำลังกลางจะควรจัดตั้งเป็นพันธมิตรได้เพียงใด และจะจัดเข้า
อยู่ในระดับใดนั้น ผมขอเสนอถึงจำพวกต่าง ๆ ของบุคคลไว้
บ้าง พอเป็นอุทาหรณ์ดังต่อไปนี้

ก. **จำพวกที่ ๑** คือบุคคลที่มีจิตสำนึกคัดค้านเผด็จ
การ แต่ก็ยังไม่พร้อมที่จะเสียสลาชีวิตและร่างกายเข้าร่วมต่อสู้
ฝ่ายต่อต้านเผด็จการก็ควรยินดีรับบุคคลประเภทนี้ไว้เป็นแนว
ร่วมในระดับหนึ่งตามจิตสำนึกและตามความสามารถที่เขาจะ
ช่วยได้ โดยฝ่ายต่อต้านเผด็จการจะต้องยับยั้งไม่ทงตนว่า
ก้าวหน้าเป็นที่สุกกว่าคนอื่นแล้วหรือเสียสละสูงสุดกว่าคนอื่น
ซึ่งจะทำให้บุคคลจำพวกที่ ๑ นี้เกิดหมั่นไส้ และไม่ยอมร่วมใน
ขบวนการที่ฝ่ายต่อต้านเผด็จการตั้งขึ้น

ฝ่ายต่อต้านเผด็จการจะต้องคำนึงถึงความสามารถของ
แต่ละบุคคลที่มีจิตสำนึกคัดค้าน ระบบเผด็จการว่าตามความ

สมัครใจของเขานั้น เขาสามารถคัดค้านได้เพียงใดและโดยวิธีใด ก็ควรเป็นไปตามความสมัครใจของเขา เช่นเขาสามารถเพียง ทำการโฆษณาคัดค้านฝ่ายเผด็จการโดยทางใด ๆ ก็ต้องถือว่าเป็นประโยชน์แก่การคัดค้านเผด็จการ มิใช่จะต้องเรียกร้องให้เขาทำสิ่งที่เขาไม่ถนัดหรือไม่สามารถที่จะทำได้ ถ้าฝ่ายต่อต้านเผด็จการได้คำนึงถึงข้อนี้ ก็จะได้ขุมกำลังของฝ่ายตน เพิ่มขึ้นในประกอบกำลังต่อต้านเผด็จการ

ข. จำพวกที่ ๒ ราษฎรจำนวนมากที่แม้ปัจจุบันถือเอาการต่อสู้ระบบเผด็จการเป็นอันดับรอง หากถือเอาการแก้ไขให้ฐานะความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจหรือการครองชีพของตนได้ดีขึ้น ฝ่ายต่อต้านเผด็จการจะต้องคำนึงถึงความต้องการเฉพาะหน้าของราษฎรส่วนมากให้จงหนัก คือ **ช่วยแก้ปัญหาค่าความเดือดร้อนเฉพาะหน้าของราษฎรส่วนมากให้สำเร็จไปได้** จึงจะสามารถได้ราษฎรส่วนข้างมากเข้ามาเป็นฝ่ายต่อต้านเผด็จการ ขอให้ระลึกภาพิตของไทยโบราณว่า **“จรรยาดีกว่าถั่วจะสุก งาก็จะไหม้เสียก่อน”** หรือถ้าในขณะที่ฝ่ายต่อต้านเผด็จการไม่สามารถที่จะช่วยได้ แต่ก็จะต้องวางนโยบายแสดงวิธีแก้ไขให้ราษฎรเห็นประจักษ์ว่า ถ้าเขาร่วมต่อต้านเผด็จการแล้ว เมื่อฝ่ายต่อต้านเผด็จการได้

ชัยชนะจะมีแผนการที่เขามองเห็นได้ง่ายๆ ว่าจะแก้ไขความ
เดือดร้อนของเขาได้อย่างไร ไม่ใช่วางนโยบายฟุ้งซ่านที่ราษฎร
ไม่อาจมองเห็นได้ว่า จะแก้ไขความเดือดร้อนให้เขาได้อย่างไร
เช่น ชาวนาที่เดือดร้อนในทุกวันนี้ ฝ่ายต่อต้านเผด็จการจะมี
วิธีปฏิบัติอย่างไรให้เป็นรูปธรรม และกรรมกรรวมทั้งข้าราชการ
การผู้น้อยที่ได้ค่าจ้างหรือเงินเดือนไม่พอใช้นั้น ฝ่ายต่อต้าน
เผด็จการจะแก้ไขให้เขาได้ค่าจ้าง และมีเงินเดือนสูงขึ้น
โดยวิธีหารายได้ของแผ่นดินจากทางไหน และชั้วเลขให้เขา
เห็นชัดเจนไป ท่านที่ติดตามข่าวการเลือกตั้งประธานาธิบดี
ฝรั่งเศส เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๑๗ ก็จะได้เห็นว่าการที่
แนวร่วมฝ่ายซ้ายได้รับคะแนนเสียงมากมายเป็นประวัติ-
การณ์ คือ แพ้การเลือกตั้งฝ่ายขวาเพียงไม่ถึง ๑ เปอร์เซ็นต์
เท่านั้น ก็เพราะฝ่ายซ้ายได้แสดงนโยบายและวิธีการง่ายๆ
ที่กรรมกรและราษฎรทั่วไปกำลังเดือดร้อนอยู่เห็นได้ชัดว่าวิธี
การนั้นสามารถแก้ไขความเดือดร้อนเฉพาะหน้าได้ แล้วมี
แผนการระยะสั้น, ระยะกลางและระยะยาวจึงพัฒนาใน
ภายหลัง

ก. จำพวกที่ ๓ ได้แก่บุคคลจำนวนน้อยส่วนหนึ่ง

ซึ่งแม้ตัวเองมีกำเนิดในสังคมระบบทาส, ระบบศักดินา, และ

ระบบเผด็จการแต่เกิดจิตสำนึกมองเห็นกฎแห่งความเป็นอนิจจัง
ของระบบกตัญญูตรีต จึงได้สละชนชั้นวรรณะเดิมของตนมา
ยืนหยัดอยู่ในฝ่ายต่อต้านเผด็จการ ประวัติศาสตร์ในอดีตหลาย
ประเทศก็แสดงให้เห็นประจักษ์อยู่ดั่งที่ผมได้อ้างตัวอย่างไว้บ้าง
แล้วในข้อ ๒ นั้น บางคนก็เป็นขุนนางแห่งระบบศักดินา เช่น
“มองเตสกีเออร์” (MONTESQUIEU) ผู้เขียนหนังสือว่า
ด้วย “เจตนารมณ์ของกฎหมาย” (ESPRIT DES LOIS) เรียก
ร้องให้มีคุณภาพแห่งอำนาจรัฐสามส่วนคือนิติบัญญัติ, บริหาร,
ตุลาการ “มิราบ็ว” (MIRABEAU) ก็เป็นขุนนางคนหนึ่ง
เข้าร่วมขบวนการปฏิวัติฝรั่งเศสต่อสู้ระบบศักดินาในการลงมติ
ประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมืองเจ้าฟ้าฟิลิปป์
แห่งราชวงศ์บูร์บองสายพระอนุชา (BRANCHE CADETTE)
ก็ได้สนับสนุนขบวนการปฏิวัติฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๗๘๙ ครั้นแล้ว
พระองค์ก็ได้ทรงสละฐานันดร “สมเด็จพระเจ้าแห่งออร์เลอส์”
(DUC D'ORLEANS) มาเป็นคนสามัญและขอให้สภาทหาร
กรุงปารีสตั้งนามสกุลให้ท่านใหม่ สถานั้นจึงตั้งนามสกุลใหม่
ให้ท่านว่า “เลกัลลิเต้” (L'EGALITE) แปลว่า “ความ
เสมอภาค” ท่านผู้นี้ก็ใช้ชื่อและนามสกุลว่า “ฟิลิปป์ เลกัลลิเต้”
(PHILIPES L'EGALITE) แล้วสมัคร

รับเลือกตั้งได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ท่านเป็นผู้หนึ่ง
ร่วมกับสมาชิกสภา ฯ ส่วนข้างมากลงมติให้ประหารชีวิตหลุยส์
ที่ ๑๖ ประธานทรยศต่อชาติที่เรียกให้ออสเตรียบุกรุกฝรั่งเศส ต่อมา
ท่านถูกพรรคการเมืองตรงกันข้ามกล่าวหาว่าท่านคิดจะฟื้นฟู
ระบบราชาธิปไตยขึ้นมามีอีก ท่านหลบหนีไปแล้วถูกจับให้
สภา ฯ พิจารณาตัดสินลงโทษประหารชีวิต ส่วนบุตรชายของ
ท่านคือเจ้าฟ้าหลุยส์ฟีลิปป์ ได้ร่วมกับนายธนาคารใหญ่ทำการ
โค่นล้มพระเจ้าชาร์ลที่ ๑๐ แห่งสายเซซฐา ใน ค.ศ. ๑๘๓๐
แล้วได้เป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ มีพระนามว่า
“หลุยส์ ฟีลิปป์ที่ ๑” ซึ่งผมกล่าวไว้ในข้อ ๒

มาร์กซและเอนเงิลส์ซึ่งเกิดภายหลังการปฏิวัติประชา
ธิปไตยฝรั่งเศสหลายปีก็ได้กล่าวไว้ในตอนแถลงการณ์ของ
พรรคคอมมิวนิสต์ฉบับแรกพิมพ์เมื่อ ค.ศ. ๑๘๔๘ ว่า ในสมัย
ก่อนนี้มีบุคคลในชนชั้นขุนนางส่วนหนึ่งได้เข้าข้างฝ่ายเจ้าสมบัติ
เพื่อสถาปนาประชาธิปไตยขึ้น แล้วท่านก็ได้กล่าวต่อไปว่าใน
สมัยที่ท่านเขียนแถลงการณ์ฉบับนั้นก็ยังมีบุคคลในชนชั้นเจ้า
สมบัติส่วนหนึ่งได้มาเข้าข้างชนชั้นผู้ไร้สมบัติ ท่านได้เน้นว่า
โดยเฉพาะเจ้าสมบัติที่มีปัญญาเข้าใจในกฎวิวัตนาการของสังคม
ตัวมาร์กซเองนั้นผมได้เคยกล่าวไว้ในปาฐกถาในงานชุมนุม

ประจำปีนักเรียนไทยในสหพันธรัฐเยอรมันเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ ว่าท่านเกิดในสังคมเก่าและท่านเป็นบุตรทนายความผู้มีอันจะกิน ท่านมีภรรยาซึ่งเป็นลูกของเจ้าศักดินาเยอรมันชื่อ “เจนนี่ ฟอน เวสฟาเลน” (JENNY VON WESTFHALEN) ส่วนตัวเองเกลสนั้นก็เป็นลูกเศรษฐีเจ้าของโรงงานทอผ้าในเยอรมันแล้วต่อมาท่านไปลี้ภัยอยู่ในกฤษฎีก็เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่คนหนึ่งของโรงงานทอผ้าที่แมนเชสเตอร์

ฉะนั้น ฝ่ายต่อต้านเผด็จการไม่ควรยึดมั่นในกัมภีร์จืด ก็ต้องพิจารณาบุคคลที่เกิดในสังคมเก่าให้ถ่องแท้โดยแยกให้ถูกต้องว่าส่วนใดขึ้นกรานอยู่ข้างฝ่ายเผด็จการ และส่วนใดที่สามารถเป็นฝ่ายต่อต้านเผด็จการได้

ง. จำพวกที่ ๔ คือบุคคลที่ไม่ควรไว้วางใจเป็นพันธมิตรอันได้แก่บุคคลที่แม้เป็นข้าไพร่ หรือตกอยู่ภายใต้อำนาจของฝ่ายเผด็จการ แต่กลับมีจิตสำนึกว่าระบบเผด็จการเป็นสิ่งที่สมควรเชิดชูให้ดำรงคงไว้หรือกลับฟันขึ้นมามาก ทั้งนี้เนื่องจากบุคคลเหล่านั้นได้หรือหวังได้ประโยชน์จากระบบเผด็จการหรือเนื่องจากซากทัศนคติเผด็จการต่างๆ ที่รับมรดกตกทอด

มาหลายชั่วคนจนฝังอยู่ในจิตใจแล้วเกาะแน่นอยู่ในความเป็น
ทาสหรือข้าไพร่หรือเป็นสมุนของระบบเผด็จการ บุคคลจำพวก
นี้ส่วนทำการคัดค้านและต่อสู้ฝ่ายต่อต้านเผด็จการยิ่งกว่าเจ้าทาส
เจ้าศักดินา, และผู้เผด็จการเอง แม้กระนั้นก็ดี กองกำลัง
กลางควรพยายามให้บางส่วนเกิดจิตสำนึกขึ้นมาบ้างเพื่อให้เขา
อยู่เฉยๆ ไม่เป็นตัวการต่อสู้ฝ่ายต่อต้านเผด็จการ ก็จะเป็น
คุณประโยชน์แก่ฝ่ายต่อต้านเผด็จการ แล้วถ้าสามารถพัฒนา
จิตสำนึกให้สูงขึ้นอีกก็รับไว้เป็นแนวร่วมในระดับต่ำได้

๔

วิธีต่อสู้เผด็จการ

๔.๑ วิธีต่อสู้เผด็จการนั้นเป็นเรื่องของยุทธวิธี (TACTICS) ซึ่งจะต้องกำหนดให้เหมาะสมเพื่อบรรลุเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ (STRATEGY) ของการต่อต้านเผด็จการ

เมื่อกล่าวถึงยุทธวิธีแล้วท่านก็ย่อมรู้ได้ว่าไม่ว่ายุทธวิธีใดจะเป็นทางทหารทางเศรษฐกิจหรือทางการเมืองก็ไม่ใช่คัมภีร์ตายตัวที่จะต้องคงอยู่กับที่ เพราะยุทธวิธีย่อมต้องเป็นไปตามสภาพท้องที่และกาละหรือที่ทางทหารถือว่าต้องสุดแท้แต่สภาพและเหตุการณ์

ผู้ใดถือคัมภีร์จัดในทางยุทธวิธีก็ย่อมนำมาซึ่งความพ่าย

แพ้เพราะสภาพการณ์ของฝ่ายเผด็จการก็ตีมิได้หนึ่งคงอยู่กับที่คือ
ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพ, ท้องที่, กาลสมัยของสังคม
ตัวอย่างยุทธวิธีของสังคมอื่น ๆ ย่อมเป็นประโยชน์ที่ท่านจะต้อง
ศึกษาเพื่อประกอบการพิจารณา แต่ท่านก็ต้องพิจารณาว่า
ตัวอย่างนั้นเหมาะสมแก่สภาพท้องที่กาละของสยามหรือไม่ ขอ
ให้ท่านระลึกถึงสุภาษิตของไทยโบราณมีว่า “เห็นช้างข้อย่าขี่
ตามช้าง” และมีคติของเมธีวิทยาศาสตร์สังคมผู้ได้กล่าวไว้ว่า
“ต้องตัดเกือกให้เหมาะแก่ดิน มิใช่ตัดดินให้เหมาะแก่
เกือก” (ผมได้กล่าวคติเหล่านี้ไว้ในหนังสือว่าด้วยความเป็น
อนิจจังของสังคม)

๔.๒ พรรคไต, กลุ่มไต, จะต่อสู้เผด็จการโดยวิธีใด
นั้นสุดแท้แต่ตนจะวินิจฉัยว่าตนสามารถถนัดใช้วิธีใด แต่เป็น
การไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะเกณฑ์ให้คนอื่นต้องถือตามวิธีที่ตน
นับถือบูชาอย่างคับแคบ ควรทำจิตใจอย่างกว้างขวางถือว่าทุก
วิถีทางบนพื้นทอนอำนาจเผด็จการย่อมเป็นประโยชน์ในการต่อ
ต้านเผด็จการ การอ้างเหตุว่าถ้าใช้วิธีนั้น ๆ จะทำให้ผู้ติดตาม
ล้มตายนั้นก็เหตุมูลที่เหลวไหล

ขอให้ท่านพิจารณาให้ถ่องแท่ว่าการต่อต้าน

เผด็จการนั้นไม่ว่าวิธีใดก็ย่อมเสี่ยงต่อชีวิตและร่างกายทุกวิธี แม้วิธีสันติซึ่งขณะนั้นวิธีกฎหมายอนุญาต แต่ก็ไม่ได้ว่าฝ่ายเผด็จการกลับมีอำนาจขึ้นมาแล้วสิ่งที่ถูกกฎหมายในเวลานั้นอาจจะถูกฝ่ายเผด็จการจับตัวไปโดยหาว่าเป็นผู้ต่อต้านเผด็จการก็ได้ดังปรากฏตัวอย่างในอดีตที่ผู้ถูกเผด็จการจับตัวไปฟ้องศาลลงโทษ เช่น กรณีขบวนการสันติภาพและกรณีทมิฬที่ถูกจับไปขังทั้งขังทั้ง ปัญหาสำคัญอยู่ที่ผู้ต่อต้านเผด็จการต้องพร้อมอิศตนะเสียสละชีวิตร่างกาย, ความเหน็ดเหนื่อยเพื่อชาติและราษฎร

ผมได้เคยตอบปัญหาที่สภานิติกร สมาคมนักเรียนไทยในฝรั่งเศสขอให้ผมวิจารณ์การต่อสู้ของราษฎรในประเทศชิลีซึ่งท่านได้นำลงพิมพ์ในวารสารของสมาคมฉบับเดือนมกราคม ๒๕๑๗ นั้นแล้ว หวังว่าท่านทั้งหลายคงจะได้อ่านและประกอบพิจารณาของท่านตามสมควรเกี่ยวกับยุทธวิธีต่อต้านเผด็จการด้วย

๔.๓ การต่อสู้ใดๆ นั้นย่อมมีทั้งการรุกและการรับ ฉะนั้นไม่ควรมองเพียงด้านเดียว คือด้านวิธีต่อสู้เผด็จการคือต้องพิจารณาด้านที่ฝ่ายเผด็จการ จะตอบโต้ด้วยคือฝ่ายเผด็จการ

ย่อมใช้วิธีเศรษฐกิจ, วิธีการเมือง, วิธีใช้กำลังทหารตำรวจ, วิจัยจิตวิทยาที่ทำให้คนลุ่มหลงในระบบเผด็จการ ซึ่งฝ่ายต่อสู้เผด็จการจะต้องพิจารณาให้ถ่องแท้โดยอาศัยหลักทฤษฎีสังคมนิยมที่ถูกต้องสมานกับรูปธรรมที่ประจักษ์ชัดแล้ววินิจฉัยตามความเหมาะสมแก่สภาพของกำลังของทั้งสองฝ่ายตามท้องที่และกาลสมัย ผมไม่อาจบรรยายให้ครบถ้วนในครั้งนี้ได้

แต่ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างหนึ่งที่ควรระมัดระวัง คือการที่ฝ่ายเผด็จการส่งคนมาแทรกซึมในขบวนการต่อต้านเผด็จการซึ่งจะก่อให้เกิดความปั่นป่วนในขบวนการ อันเป็นการบั่นทอนกำลังของขบวนการ

๔.๔. เท่าที่ผมได้กล่าวมาแล้วตั้งแต่ต้นนั้นก็เพื่อให้ท่านทั้งหลายเห็นเค้าของภาพทั่วไปในการต่อต้านเผด็จการตามที่ท่านทั้งหลายตั้งเป็นหัวข้อให้ผมแสดงปาฐกถาซึ่งท่านก็พอเห็นแล้วว่า การต่อสู้เผด็จการนั้นต้องใช้เวลายืดเยื้อยาวนานซึ่งท่านจะต้องปลงให้ตกในการนี้

แต่มีปัญหาเฉพาะหน้าที่ผมยังไม่ได้ยืนยันว่าผู้กล่าวถึงในสยามคือการลบล้างอิทธิพลและซากของเผด็จการนาซี ซึ่งภาษา

อังกฤษได้ตั้งเป็นศัพท์ขึ้นใหม่ว่า “ดีนาซิฟิเคชัน” (DENAZIFICATION) ฝรั่งเศส “DENAZIFICATION” เยอรมัน “ENTNAZIFIZIERUNG” คือภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประเทศเยอรมันได้กวาดล้างพวกนาซีออกจากตำแหน่งที่สำคัญและอบรมนิสัยให้ชาวเยอรมันชำระซากทศนะนาซีให้หมดไปมากที่สุด เพื่อประเทศเยอรมันจะได้ปกครองตามระบบประชาธิปไตย

ในสยามก่อน ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ซึ่งปกครองโดยระบบเผด็จการก็เป็นธรรมดาที่หลายคนซึ่งมีทศนะนาซีปกครองได้ครองตำแหน่งสำคัญที่มีอิทธิพลในรัฐบาลสมัยนั้น แต่ภายหลังที่นิสิตนักศึกษาโดยความสนับสนุนของมวลราษฎรได้เสียสละชีวิตร่างกายความเหน็ดเหนื่อยต่อสู้ระบบเผด็จการนั้นสำเร็จ และมีรัฐบาลซึ่งรับรองว่าจะดำเนินนโยบายประชาธิปไตยนั้นก็มีสิ่งทีรอดหูรอดตาไปในการที่บางคนซึ่งได้รับการฝึกฝนจนเกิดทศนะนาซี ดำรงตำแหน่งสำคัญอยู่อีกซึ่งให้ความเกื้อกูลสนับสนุนผู้ที่มีทศนะนาซีอย่างเดียวกัน ผมจึงเห็นว่าฝ่ายต่อ

ด้านเผด็จการไม่ควรมองข้ามปัญหา “คืนชีพให้เกษ” ซึ่งยังเป็นพลังสำคัญอย่างหนึ่งให้แก่การฟื้นฟูตัวของระบบเผด็จการนาซี ส่วนหลายคนมิได้มีทัศนคติแต่เคยมีทัศนคติเผด็จการนั้น ถ้าแก้ไขทัศนคติเดิมของตนโดยยึดถือทัศนคติประชาธิปไตยนั้นก็ควรถือเป็นพันธมิตรของฝ่ายต่อต้านเผด็จการในระดับหนึ่งระดับใดตามสมควร

ผมขอให้ท่านทั้งหลายระลึกอีกอย่างหนึ่งว่า ในบรรดาบุคคลแห่งฝ่ายต่อต้านเผด็จการนั้นย่อมมีความแตกต่างกันในจุดหมายปลายทางแห่งระบบสังคม ฉะนั้นจึงควรพิจารณาว่าความต้องการเบื้องต้นที่ตรงกันคืออะไร แล้วสถาปนาความสามัคคีตามพื้นฐานนั้นก่อน ผมสังเกตว่าเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ นิสิตนักศึกษา นักเรียน โดยความสนับสนุนของมวลราษฎร ได้สมานสามัคคีกันเพื่อให้ได้มาซึ่งระบอบประชาธิปไตยสมบูรณ์ ฉะนั้นถ้าสมานสามัคคีกันต่อไป เพื่อให้ได้ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบเบื้องต้นก็จะเป็นคุณูปการแก่การต่อ

ตำนานเผด็จการให้สำเร็จได้

(ปาฐกถาและบทความเรื่อง “เราจะต่อต้านเผด็จการได้อย่างไร” ก็จบลงโดยสังเขปเพียงเท่านั้น)

หมายเหตุต่อท้ายบทความ

เมื่อเสร็จการแสดงปาฐกถาและปัญหาของผู้ที่มาสังสรรค์แล้ว ได้มีนักศึกษาผู้หนึ่งถามว่าเนื่องจากได้ยิวว่าคอมมิวนิสต์ถือคติไม่มีชาติจึงอยากทราบว่าเป็นความจริงหรือไม่ ผมได้ตอบว่าอาจมีคอมมิวนิสต์บางนิกายที่ถือคติไม่มีชาติ แต่ฉันไม่ใช่คอมมิวนิสต์แท้จริงตามลัทธิ มาร์กซเลนินเพราะเลนินเคยกล่าวไว้ว่า *ชาติยังคงต้องมีต่อไปอีกเป็นเวลานาน* สหภาพโซเวียตสมัยเลนินได้เคารพความเป็นชาติของชนชาติต่างๆ ที่ประกอบเป็นสหภาพ ในประเทศจีนปัจจุบันก็เคารพความเป็นชาติของชนชาติต่างๆ ในประเทศจีนและก็เคารพความเป็นชาติของชาติอื่นตามหลักการ คงอยู่อย่างสันติระหว่างชาติที่มีระบบสังคมต่างกันมิใช่เป็นการทำลายชาติอื่น ผมจึงอธิบายความเพิ่มเติมไว้ในหมายเหตุต่อท้ายบทความดังต่อไปนี้ว่า ในประเทศจีน “หลี่ ลี ซาน” อดีตหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์จีนระหว่างค.ศ.

๑๙๒๘-๑๙๓๐ (ก่อนหวังหมิงและก่อนเหมาเจ๋อตงเป็นหัวหน้าพรรคใน ค.ศ. ๑๙๒๕) ได้สอนศิษย์ในประเทศจีนและได้ส่งศิษย์มาแพร่คตินั้นในบางประเทศ นายคนนั้นถูกปลดจากฐานะหัวหน้าพรรค ๆ แล้วได้ไปอาศัยอยู่ที่มอสโคว์พักหนึ่งโดยทำงานในสำนักแปลหนังสือ ระหว่างนั้นเขาถูกสตาลินสั่งจับฐานดำเนินแนวทางทรอสกี แนวทางนี้ปรากฏตามมติของการประชุมพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียต ค.ศ. ๑๙๒๔ ซึ่งรับรองต่อมาโดยสมัชชาครั้งที่ ๕ ขององค์การคอมมิวนิสต์สากล (COM-INTERN) กล่าวไว้ว่าแนวทางทรอสกีเป็นแนวทางเบี่ยงของนายทุนน้อยออกจากลัทธิมาร์กซ์ (PETTY-BOURGEOIS DEVIATION FROM MARXISM) จึงแสดงให้เห็นว่า “หลี่ ลี ซาน” มีซากทัศนคติที่สืบมาจากระบบทุนศักดินาของจีนเก่า และยิ่งกว่านั้นตามหนังสือที่พรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตแต่งขึ้นเมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๙ (สมัยสตาลิน) ว่าด้วยประวัติของพรรคคนนั้นกล่าวว่าทรอสกีเป็นผู้นำพันธมิตรกลุ่มคัดค้านพรรค ๆ ซึ่งรวมทั้ง “อนาร์โค-ซินดิคาลิสม์” (ANARCHO-SYNDICALISM) คือลัทธิซินดิคาลิสม์ (SYNDICALISM) ซึ่งเดิมเป็นลัทธิที่คุ้มครองผลประโยชน์ของกรรมกร ต่อมาได้พัฒนาเป็นลัทธิสังคมนิยมชนิดหนึ่งที่ตั้งว่าองค์การกรรมกรต้อง

เป็นผู้ควบคุมปัจจัยการผลิตของสังคมและเป็นผู้แบ่งปันส่วนผล
 ผลิตของสังคมให้แก่ราษฎร มิใช่อยู่ในมือของรัฐซึ่งจะต้องหมด
 หน้าที่แล้วเหือดหายไปโดยมีสหพันธ์ขององค์การกรรมกรต่าง ๆ
 ขึ้นมาแทนที่รัฐ แม้ว่าลัทธิซินดิคาลิสม์มีลักษณะหลายอย่าง
 คล้ายลัทธิมาร์กซ แต่ก็คล้ายลัทธิอนาธิปไตยมากกว่าจึงมีชื่อว่า
 “อนาร์โค-ซินดิคาลิสม์” (ANARCHO-SYNDICALISM) แต่
 หลีลีซานมีซากทัศน์ะศักดิ์นาผสมเข้ามาด้วยเช่นเขาสอนสานุ-
 ศิษย์ให้ถือมอสโคว์เป็นเมืองหลวงของโลก อันเท่ากับสอนให้
 เอาชาติหนึ่งไปขึ้นอีกชาติหนึ่งตามระบบศักดิ์นา และสอนให้
 ถือ “*ลัทธิไม่มีชาติ*” ซึ่งขัดต่อคำสอนของเลนินที่ว่าชาติยัง
 คงอยู่เป็นเวลาช้านาน และขัดต่อ “*ลัทธิ*” “INTERNATION-
 ALISM” ซึ่งศัพท์นั้นก็แสดงความหมายชัดแจ้งอยู่แล้วว่าเป็น
 ศัพท์สนธิระหว่างคำว่า “INTER” แปลว่า “ระหว่าง” กับ
 คำว่า “NATION” แปลว่าชาติ คือ ชาติยังคงอยู่ เหมาเจ้า-
 ตุงอธิบายไว้ว่า คอมมิวนิสต์ถือลัทธิระหว่างชาติสมานกับ
 ลัทธิรักชาติ (PATRIOTISM) และถือว่าชาติใหญ่ชาติน้อย
 มีความเสมอภาคกันมิใช่ชาติหนึ่งต้องขึ้นกับอีกชาติหนึ่ง
 หลีลีซานต้องถูกขับออกจากพรรคฯ โดยการอภิวัฒน์ใหญ่ทาง
 วัฒนธรรมนั้น

ส่วนในฝรั่งเศสนั้นนอกจากผู้สนใจจะศึกษาทัศนะ และ
วิธีปฏิบัติที่นิกายคอมมิวนิสต์ต่าง ๆ มีต่อชาติฝรั่งเศสแล้ว ก็อาจ
สังเกตจากการปฏิบัติที่ดูเหมือนเป็นเรื่องที่ผิวเผิน แต่ก็แสดง
ออกซึ่งทัศนะที่มีต่อชาติฝรั่งเศสของนิกายต่างๆ เช่น พรรคคอม-
มิวนิสต์ฝรั่งเศสนั้น ได้ฉลองวันชาติฝรั่งเศสร่วมกับราษฎรใน
วันที่ ๑๔ กรกฎาคม อันตรงกับวันอภิวัฒน์ประชาธิปไตย
ค.ศ. ๑๗๘๙ และในการประชุมพรรคหรือประชุมแนวร่วมฝ่าย
ซ้ายหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์ฝรั่งเศสก็เป็นผู้นำร้องเพลง
“มาเซย์เยส” อันเป็นเพลงชาติฝรั่งเศส ครั้นแล้วจึงร้องเพลง
“ระหว่างชาติ” (INTERNATIONALE) ส่วนนิกายปลื้กย่อย
เอียงซ้ายจัดมิได้ปฏิบัติเช่นนั้น

ผมได้กล่าวไว้แล้วว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์นั้นมีหลายนิกาย
ที่โจมตีระหว่างกันเองและโจมตีลัทธิสังคมนิยมอื่น ๆ ยิ่งกว่าการ
โจมตีฝ่ายขวา ฉะนั้นผู้ใดจะนิยมชมชอบในนิกายใดก็ต้อง
พิจารณาเหตุผลของทุก ๆ ฝ่าย แล้ววินิจฉัยว่าการที่นิกายนั้น
โจมตีนิกายนี้มีหลักฐานแน่ชัด หรือเป็นการสาดโคลนใส่กัน
เพราะบุคคลที่เกิดมาจากสังคมเก่า หรือจากสังคมที่มีซากเก่า
ตกค้างอยู่นั้น อาจมีทัศนะแห่งความเห็นแก่ตน “EGOIST
CONCEPT” ถือความเห็นของตนว่าถูกต้องเสมอไปติดตัวอยู่

มากบ้างน้อยบ้าง ที่ขัดกับทัศนคติที่มีต่อส่วนรวมของมวลราษฎร
“PUBLIC CONCEPT” หรือ “ALTRUISM”

หลายราชอาณาจักรเข้าใจถึงความจริงในเรื่องนี้ จึงให้
สิทธิประชาธิปไตยอย่างเสรีแก่ราษฎร ในการนับถือสิทธิการ-
เมือง อาทิ สหราชอาณาจักร (อังกฤษ) ที่ยอมให้มาร์กชกับ
เองเกลล์อาศัยลี้ภัยอยู่ในประเทศนั้นตลอดอายุขัย ซึ่งท่านทั้ง-
สองก็ได้เขียนแถลงการณ์พรรคคอมมิวนิสต์ และบทความอื่น ๆ
โฆษณาแพร่หลาย รวมทั้งจัดตั้งองค์การกรรมกรระหว่าง
ประเทศครั้งที่ ๑ ขึ้น สหราชอาณาจักรได้ยอมให้มีพรรคคอม-
มิวนิสต์ที่แสดงทัศนคติของตนได้อย่างเสรี แต่ระบบราชาธิปไตย
ของอังกฤษก็ดำรงคงอยู่จนปัจจุบันนี้ สหราชอาณาจักรเบล-
เยียม, เนเธอร์แลนด์, เดนมาร์ก, สวีเดน, นอร์เวย์, ก็ไม่กลัว
คอมมิวนิสต์โดยยอมให้มีพรรคคอมมิวนิสต์ชนิดต่างๆ ระบบ-
ราชาธิปไตยของราชอาณาจักรเหล่านั้นก็ดำรงคงอยู่จนปัจจุบันนี้
ส่วนบางสาธารณรัฐมีความกลัวคอมมิวนิสต์มาก ระบบคอม-
มิวนิสต์ก็เกิดขึ้นในสาธารณรัฐนั้น เมื่อผมมาถึงปารีสใน
พ.ศ. ๒๕๑๓ ได้มีชาวอเมริกันผู้หนึ่งมาสนทนาด้วยถึงปัญหา
ความกลัวคอมมิวนิสต์ในสหรัฐอเมริกา ผมได้ชี้แจงแก่ผู้นั้นว่า
“เพราะคนอเมริกันส่วนมากกลัวคอมมิวนิสต์ สหรัฐอเมริกา

ก็จะได้ระบบคอมมิวนิสต์” คนนั้นจึงถามผมว่า เพราะเหตุใด
ผมตอบว่า เพราะความกลัวคอมมิวนิสต์จนชั้นสมอง
ผู้ครองอำนาจก็จะทำการบีบคั้นราษฎรมากขึ้นทั้งทางตรง
และทางอ้อมเพื่อหวังจะสกัดกั้นคอมมิวนิสต์ อันจะทำให้
ให้ราษฎรอเมริกันส่วนมากต้องเดือดร้อน แล้วก็รวม
กันต่อสู้ผู้ครองอำนาจนั้นโดยไม่รังเกียจว่า ระบบใหม่
จะเป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่ ผมได้อ้างราชอาณาจักรต่าง ๆ
ดังกล่าวแล้วที่ไม่กลัวคอมมิวนิสต์จนชั้นสมอง ระบบราชา-
ธิปไตยของราชอาณาจักรเหล่านั้นก็ดำรงคงอยู่ได้จนปัจจุบันนี้
ขออเมริกันที่มาสนทนากับผมตอบว่า เขาเห็นด้วยกับความเห็น
ของผม แต่ความจริงใจของเขายังไร่นั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

หลายประเทศแห่งค่ายสังคมนิยมพรรคที่เคย
มีชื่อว่า “พรรคคอมมิวนิสต์” นั้น เมื่อเห็นว่าราษฎร
ในประเทศนั้นยังไม่พร้อมที่จะรับชื่อเช่นนั้นของ
พรรคก็เปลี่ยนชื่อเป็นอย่างอื่น เช่น ในเวียดนาม
เหนือพรรคนำมีชื่อว่า “พรรคเลาดง” แปลว่าพรรค
คนงาน, ในเกาหลีเหนือพรรคนำมีชื่อแปลเป็นไทย
ว่า “พรรคคนงานเกาหลี”, ในเยอรมันตะวันออก

พรรคนำมาชื่อว่า ^{กำหนดตั้ง} "สังคมนิยมเอกภาพ", ในโป-
แลนด์นั้น เมื่อ ค.ศ. ๑๙๔๘ พรรคสังคมนิยมกับ
พรรคคอมมิวนิสต์ร่วมกันเป็น "พรรคแนวร่วมคน
งานชาวโปแลนด์" และใน ค.ศ. ๑๙๔๕ พรรคชาวนา
ร่วมกับพรรคชาวนาโปแลนด์จัดเป็น "พรรคแนว-
ร่วมชาวนา" ทุก ๆ พรรคร่วมกันเป็น "แนวร่วม
เอกภาพแห่งชาติ", ในฮังการี เมื่อ ค.ศ. ๑๙๕๖
พรรคคอมมิวนิสต์เดิมได้ปรับปรุงใหม่เปลี่ยนเป็น
"พรรคคนงานสังคมนิยมชาวฮังการี" ฯลฯ ยังมีอีก
หลายพรรคคอมมิวนิสต์นอกค่ายสังคมนิยมที่
เปลี่ยนชื่อพรรคเป็นพรรคคนงานบ้าง พรรคราษฎร
บ้าง ฯลฯ ตามความเหมาะสมแก่สภาพของราษฎร
ในประเทศนั้น ๆ โดยถือแนวทางมาร์กซ์เลนิน
เท่าที่เหมาะสมแก่สภาพของสังคมนั้น ๆ □